

**Київський національний торговельно-економічний
університет**

Міжвузівський науково-методичний семінар

**«Soft Skills – невід’ємні аспекти
формування конкурентоспроможності
студентів у XXI столітті»**

Тези доповідей

21 лютого 2020 р.

Київ 2020

**Розповсюдження і тиражування без офіційного дозволу КНТЕУ
заборонено**

УДК 378.147.091.33– 027.22 “20”

«Soft skills – невід’ємні аспекти формування конкурентоспроможності студентів у XXI столітті». – Київ.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2020. – 90 с.

У збірнику тез доповідей міжвузівського науково-методичного семінару «Soft skills – невід’ємні аспекти формування конкурентоспроможності студентів у XXI столітті» розглянуто важливість і способи формування універсальних навичок, які реалізуються у всіх сферах діяльності і стають сьогодні надзвичайно популярними, адже спрямовані на розширення особистісних та професійних компетенцій таких як креативність, інтелектуальний розвиток, критичне мислення, комунікабельність, уміння працювати в команді.

УДК 378.147.091.33– 027.22 “20”

Редакційна колегія: А. Г. Латигіна, зав. каф. іноземної філології та перекладу, доц.; К. В. Богатирьова, доц.

Відповідальний за випуск: К. В. Богатирьова, доц.

Тези друкуються в авторській редакції

© Київський національний торговельно-економічний університет, 2020

Електронне видання

Міжвузівський науково-методичний семінар

**«SOFT SKILLS – НЕВІД’ЄМНІ
АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ
СТУДЕНТІВ У ХХІ СТОЛІТТІ»**

Тези доповідей

(Київ, 21 лютого 2020 р.)

Видавець і виготовлювач
© Київський національний
торговельно-економічний університет
Україна, 02156, м. Київ, вул. Кіото, 19
Довідка університету: (044) 513-33-48
e-mail: knute@knute.edu.ua

Боровик К. Ю., Вінійчук О. М.

Професійна лексика польської мови у фаховому спілкуванні
менеджерів і тренерів7

Буленок С. М., Коваленко Л. В.

Вдосконалення мовної підготовки майбутніх спеціалістів
з застосуванням мультимедійних технологій навчання9

Висотченко С. В.

Сучасні проблеми конкурентоспроможності студентів.....12

Власенко Л. В., Тригуб І. П.

Розвиток граматичних навичок під час читання на заняттях
з іноземної мови.....14

Власенко Л. В., Тригуб І. П.

Використання мультимедійних технологій у викладанні
іноземних мов17

Галаган В. Я.

Соціолінгвістичний компонент у формуванні міжкультурної
компетенції.....19

Гребінник Л. В.

Мовна практика за кордоном як один із шляхів формування
Soft Skills у сучасного фахівця.....21

Гуминська Н. В.

Фактори впливу на конкурентоспроможність студентів
на ринку праці у XXI столітті25

Гуща Г. В.

Місце і роль іноземної мови в формуванні Soft Skills.....28

Дроздова Ю. В., Дубініна О. В.

Концептуальні підходи до визначення «Soft Skills»
у сучасних освітніх та професійних моделях31

Зайцева І. В.

SOFT SKILLS – невід’ємні аспекти формування
конкурентоспроможності студентів у XXI столітті.....34

Зварич І. М.

Спілкування – невід’ємна складова Soft Skills у формуванні конкурентоспроможності студентів XXI століття.....37

Клименко Т. І.

Розвиток Soft Skills у процесі навчання іноземній мові.....40

Кохан О. М.

Soft Skills як необхідний компонент конкурентоспроможності майбутніх фахівців43

Кривенко О. В., Цимбалиста О. А.

Критичне мислення як невід’ємна складова Soft Skills в системі сучасної освіти XXI століття.....46

Кузьмицька М. О.

Інтонаційні навички як складова професійної комунікації48

Кушмар Л. В., Колот Л. А.

Hard Skills vs Soft Skills.....50

Латигіна А. Г., Латигіна Н.А.

Основні ознаки культури мови і мовлення викладача53

Малиновська І. А.

Сучасні тенденції лідерства для майбутніх фахівців сфери управління57

Михайлова Н. О.

Розвиток критичного мислення студента – необхідна умова формування конкурентоспроможної особистості.....60

Мірошник В. В., Титаренко А. М.

Blended-learning: імплентування методики змішаного навчання у ЗВО63

Никитенко О. В.

Soft Skills development and language teaching as basis of professional growth.....66

Пасик-Косарєва Н. О.

Основні навички soft skills, які знадобляться студенту XXI століття для успішності у житті та кар’єрі68

Рудешко Є. В.

Технології навчання та інноваційні методи викладання
іноземних мов70

Слаба О. В.

Розвиток Soft Skills у студентів (на прикладі навчального
комплексу Menschen німецького видавництва Hueber)72

Сошко О. Г.

On the issue of Soft Skills formation in the process of teaching
students foreign languages74

Строкань Н. О.

Розвиток культури діалогу на заняттях з іноземної мови.....78

Старцева Т. А.

Тісний зв'язок інноваційних технологій з мовленнєвою
практикою.....81

Цимбал С. В.

Human Resources Management.....84

Цимбал С. В.

Ефективне спілкування як один із найголовніших чинників
розвитку успішної людини86

Юрчук Л. В.

Розвиваюче навчання як загальний принцип вивчення
іноземної мови88

ПРОФЕСІЙНА ЛЕКСИКА ПОЛЬСЬКОЇ МОВИ У ФАХОВОМУ СПІЛКУВАННІ МЕНЕДЖЕРІВ І ТРЕНЕРІВ

Боровик К. Ю., старший викладач кафедри іноземної філології та перекладу, Київський національний торговельно-економічний університет,

Вінійчук О. М., кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри східноєвропейських мов, Національна академія служби безпеки України

Сучасне мовознавство приділяє велику увагу дослідженню функціонування мови в різних сферах суспільного життя, зокрема у професійній. Існування фахової мови є природнім явищем, яке виникає внаслідок потреби задовольнити різноманітні комунікаційні потреби користувачів. Однак, навколо професіоналізмів виникає багато методологічних і термінологічних питань, які ускладнюють дослідження. Мовознавці наголошують на потребі розрізняти офіційну професійну лексику і розмовні форми [6]. Опис професійної лексики в польській мові є складним питанням, так як неможливо охопити всі існуючі вирази, враховуючи швидку зміну реалій. Таким чином, певні лексеми залишаються не внесені до найновіших словників, хоча вже активно застосовуються в усному мовленні.

Запропонований опис професійної лексики зосереджений на сучасному фаховому спілкуванні менеджерів і тренерів, які співпрацюють з кадрами, займаються їх підготовкою. Часто на таких посадах працюють спеціалісти з різних галузей, які перекваліфікувалися в межах своєї професійної практики. Варто зауважити, що досліджувана група створила свою власну професійну лексику зрозумілу вузькому колу, і, хоч в повсякденному житті вони спілкуються офіційною польською мовою, у фаховому спілкуванні часто вживають англійську. З одного боку, це професійні міжнародні терміни з англійської мови, з другого боку – це неофіційні, розмовні форми. До другої групи належать, наприклад, такі дієслова: *coachingować*, *feedbackować*, *searchować* і т. д. [3] Сильне натхнення американською моделлю управління надихає на появу подібних слів зі збереженням оригінальної вимови. Подібні приклади ілюструють тенденцію до появи в польській мові форм: слово іноземного походження + формант *ować*, який утворює дієслово. Такі лексеми часто змінюють своє значення у порівнянні з англійською мовою – джерелом цих запозичень, набирають експресивності, або вживаються у єдиному контексті. Так, наприклад, дієслово *flashować* (від англ. *flash* – блиснути, запалати) в польській мові означає «накласти вето, зазначати

щось, з чим не погоджуюсь». Наприклад, «Nie zgadzam się z tym, co mówisz, muszę to zaflashować». Наступний приклад - дієслово *outsource'ować* (англ. *outsource* – користуватися зовнішніми послугами) має значення «виносити назовні дії і людей, позбавити їх праці, передавши роботу комусь ззовні». Дієслово *rollować się* (англ. *roll* - згортати) має жартівливе значення – «виходити», наприклад: «Nie mam nic do zrobienia, więc się rolluję». Натомість дієслова *customizować* (англ. *customize* – виконати на замовлення, переробити відповідно до потреб клієнта) і *focusować* (англ. *focus* – натиск, зосередити на чомусь свою увагу, зосередитися) у фаховому спілкуванні менеджерів мають лише одне значення: *customizować* – пристосовуватися, *focusować* – виконати завдання як пріоритетне.

Амбівалентне значення має дієслово *challenge'ować* (англ. *challenge* – кинути виклик). Перше його значення має відношення до початкової форми – «співпрацювати в команді», друге – «скерувати на розвиток, піднесення». Іншим представником цієї групи є дієслово *killować* (англ. *kill* - вбивати), яке в польській мові має значення «виокремити когось з організації, здолати когось». Таким чином, дієслова не набувають нового значення, а лише дещо модифікуються.

Найбільша кількість нової професійної лексики зустрічається в іменниках. З великої кількості слів, запозичених з англійської мови, можна виокремити наступні: *payroll* (англ. список оплат) – оплати, премії, фінанси; *icebreaker* – той, хто перериває дискусію; *cash flow* – переведення готівки; *lead* (англ. вести, перевага, головна роль, підказка) – у фаховому спілкуванні менеджерів має вужче значення - «єдиний канал продажів»; *workout* (англ. тренування) – практичні заняття, скеровані на певну мету; *cost cutting* (англ. зменшення, зниження ціни) - у фаховому спілкуванні менеджерів має ширше значення - «політика зниження цін»; *event* (англ. подія) – всі дії; *assessment* (англ. оцінка, оцінювання) - у фаховому спілкуванні менеджерів має ширше значення - «дослідження/оцінка рівня навичок і компетенцій працівників».

Деякі приклади з цієї групи підлягають морфологічній адаптації, наприклад: «Musimy obronić budżet przed cost cuttingiem». Деякі з наведених запозичень мають відповідники у польській мові у тому самому значенні, наприклад: *payroll* – *płace*, *cost cutting* – *cięcie kosztów*, *cash flow* – *przepływ gotówki*.

Варто зауважити, що слова, запозичені з англійської мови, становлять більшість у фаховому спілкуванні в галузі *human resource*. Велика кількість цих запозичень може змінювати своє значення в залежності від галузі, в якій застосовується.

Менеджери і тренери користуються специфічною мовою, яка покликана задовольнити їх фахові комунікаційні потреби. Така форма комунікації заповнює прогалини у фаховій лексиці польської мови. Запозичення дозволяють мові змінюватися відповідно до сучасних фахових реалій, збагачують її професійну лексику. Таке велике накопичення запозичень саме англійського походження є характерною рисою, яка виділяє професійну лексику менеджерів з-поміж інших. Варто уважно слідкувати за змінами в польській мові, спричинених глобалізацією, так як подібні явища неодмінно становитимуть джерело нових процесів і змін в мові.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Buttler D., 1978, *Rozwój semantyczny wyrazów polskich*, Warszawa.
2. Grabias S., 1993, *Środowiskowe i zawodowe odmiany języka – socjolekty*. In: J. Bartmiński (red.), *Encyklopedia kultury polskiej XX wieku: Współczesny język polski*, Wrocław.
3. Grabias S., 2001, *Środowiskowe i zawodowe odmiany języka – socjolekty*. In: *Współczesny język polski*. Red. J. Bartmiński. Lublin, s. 235 – 255.
4. Kuć J., 2011, *Nowe profesjolektalne słownictwo polskie na przykładzie języka zawodowego menedżerów i trenerów*, w: *Vidy jazyka a jazykovedy. Venovanú životnému jubileu doc. PhDr. Miloslavy Sokolovej, CSc.*, red. Martin Ološtiak, Martina Ivanová, Daniela Slančová, Prešov, s. 348-360.
5. Kurkowska H. – Skorupka S., 1959, *Stylistyka polska. Zarys*. Warszawa.
6. Przybylska R., 1984, *Problem opisu i klasyfikacji słownictwa fachowego*. In: *ZNUJ, Prace Językoznawcze*, z. 79, s. 159 – 174.
7. Walczak B., 1980, *O rozwoju znaczeniowym zapożyczeń*. In: *Język. Teoria – dydaktyka*, IV, Kielce, s. 159 – 187.

ВДОСКОНАЛЕННЯ МОВНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СПЕЦІАЛІСТІВ З ЗАСТОСУВАННЯМ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ

Буленок С. М., старший викладач кафедри іноземної філології та перекладу, Київський національний торговельно-економічний університет

Коваленко Л. В., старший викладач кафедри іноземної філології та перекладу, Київський національний торговельно-економічний університет

Метою професійно орієнтованого навчання іноземної мови слід вважати набуття майбутніми спеціалістами основ іншомовної компетенції, необхідної для професійної міжкультурної комунікації, оволодіння основами усних і письмових форм спілкування іноземною мовою для використання їх як засобів інформаційно-комунікативної діяльності та подальшої самоосвіти, що забезпечить участь даної дисципліни у формуванні загальнокультурних і професійних компетенцій:

- здатність і готовність аналізувати соціально-значущі проблеми та процеси, використовувати на практиці методи гуманітарних, громадських наук в різних видах професійної і соціальної діяльності;
- здатність і готовність до логічного і аргументованого аналізу, ведення дискусії і полеміки, співпраця і вирішення конфліктів;
- здатність і готовність до письмової і усної комунікації;

Практично всі згадані компетенції припускають сформованість у випускника вузу вміння працювати з інформацією, в тому числі з іншомовних джерел, починаючи від пошуку необхідних відомостей і закінчуючи вмінням витягати і фіксувати отримані дані, а також використовувати їх у професійній діяльності. Професійна та комунікативна підготовка з іноземної мови, має на меті формування в студентів навичок спілкування в професійних, ділових, наукових сферах і ситуаціях. Навчання говорінню та аудіюванню повинно бути орієнтоване на передачу і розуміння різних видів інформації та різних комунікативних намірів, характерних для професійно-ділової сфери діяльності майбутніх фахівців.

Сьогодні все більша роль відводиться методам активного пізнання, дистанційним засобам навчання з використанням інформаційно-комунікаційних технологій. Дані технології відкривають нові перспективи для організації процесу навчання іноземним мовам, для досягнення більш високих результатів навчання, що особливо актуально для немовних вузів.

Нові перспективні підходи до вивчення іноземних мов потребують відповідного методичного забезпечення. Потрібні підручники і навчальні посібники нового покоління, що враховують особливості нових стандартів, що включають інтерактивні види навчальних завдань, велику кількість різноманітних завдань, призначених для самостійної роботи студентів, в тому числі з використанням Інтернету.

Доцільність використання інтернетресурсів, аудіо-, відеоматеріалів в навчальному процесі – в їх доступності, можливості

використовувати творчий потенціал викладача при підготовці до занять, актуальності тематики.

Створення професійних мультимедійних навчально-методичних посібників – це трудомісткий, енергоємний процес, проте переваги мультимедійних технологій як засобів навчання безсумнівні. Вони роблять можливим поєднання логічного та подібного способів освоєння інформації, дозволяють активізувати освітній процес за рахунок посилення наочності, підкреслити інтерактивну взаємодію, зробити навчальний процес динамічним, інформативним і результативним. Викладачами накопичено чималий арсенал різноманітних технічних і методичних інструментів, що забезпечують їх роботу і дозволяють з більшою ефективністю організувати як аудиторну, так і самостійну роботу студентів.

Оновлення навчально-методичного забезпечення, безумовно, пов'язано з постійною модернізацією навчального процесу за рахунок, наприклад, впровадження інтерактивних освітніх програм із застосуванням різноманітних мультимедіа та удосконалювання педагогічних прийомів організації як аудиторної, так і позааудиторної діяльності студентів.

Впровадження інформаційних технологій в навчальний процес стає невід'ємною частиною сучасної системи освіти, дозволяє створити умови практичного оволодіння іноземною мовою і змінює при цьому не тільки характер взаємовідносин викладач - студент, а й сам стиль життя учасників комунікаційного процесу, що відбувається як в стінах аудиторії, так і за її межами. Використання кіберпростору розширює інформаційні можливості освітнього процесу, збагачує його зміст, створює умови для його інтенсифікації, кардинально змінює технології навчання іноземним мовам. Викладачами успішно застосовуються мультимедійні курси, які передбачають інтерактивну навчальну діяльність, використання при вивченні іноземних мов текстового матеріалу, що містить відео- та аудіоматеріали в електронному вигляді. Використовуються комп'ютерні тестові системи як засіб електронного спостереження за результатом засвоєння матеріалу з боку студентів.

Істотною умовою для впровадження мультимедійних технологій в навчальний процес є наявність сучасної матеріально-технічної бази. Мультимедійний кабінет кафедри іноземних мов повинен включати в себе мультимедійні комп'ютери і сучасне проекційне обладнання, призначене для виконання наступних завдань: показ презентацій, перегляд передач, кінофільмів іноземними мовами, організація самостійної роботи студентів з мультимедійними навчальними

матеріалами, підготовка викладачів до навчальних занять з використанням мультимедійних засобів, розробка викладачами мультимедійних навчальних матеріалів.

Особлива увага сьогодні звертається на розвиток у того, хто навчається здібностей до самостійної навчальної діяльності, на активізацію його особистого потенціалу. Розвитку цих освітніх завдань може сприяти застосування в навчальному процесі нових інформаційних технологій.

Навчання іноземним мовам з використанням нових інформаційних технологій сприяє зміні ставлення студентів до навчального процесу, підвищує мотивацію, допомагає організувати їх самостійну навчальну діяльність, сприяє підвищенню їх інтересу до самовдосконалення рівня володіння іноземною мовою.

Мультимедійні засоби на заняттях не замінюють викладача, але їх використання підвищує ефективність навчання, полегшує сприйняття інформації.

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ СТУДЕНТІВ

*Висотченко С. В., викладач кафедри іноземної філології та перекладу,
Київський національний торговельно-економічний університет*

Головною вимогою сучасного суспільства до випускника закладу освіти є здатність самостійно діяти, швидко приймати рішення, реалізувати особистісний творчий потенціал, бути мобільним, гнучко адаптуватися до умов життя, яке стрімко змінюється та розвивається. Саме тому роботодавці зацікавлені у фахівцях, які є конкурентоспроможними на ринку праці. Сучасний світ ХХІ століття висуває все більше вимог до формування конкурентоспроможності студентів. У своєму дослідженні О. Ільєнко зазначає, що тотожними поняттями «конкурентоспроможності фахівця» є такі споріднені поняття як «професіоналізм», «професійна компетентність», «професійна майстерність» тощо [1, с. 89]. Національна економіка країни потребує інноваційних змін. Найсучасніші дослідження досвіду країн з найвищим рівнем економічного розвитку доводять, що сучасна молодь є основним чинником розвитку економіки, фактором прогресу сучасного суспільства та гарантією успішності виробничих процесів у країні.

З кожним днем найактуальнішим є питання процесу підготовки висококваліфікованих фахівців. Модернізація економіки нашої країни

є неможливою без відповідної підготовки молодих кадрів з найвищим рівнем кваліфікації, тому що лише молоде покоління здатне повністю гнучко реагувати на новітні технології, впроваджувати найсучасніші нововведення в економічний процес.

Не зважаючи на досить високий рівень освітньо-професійної підготовки молодих спеціалістів, напружена ситуація на ринку праці констатує факт невідповідності якості знань студентів сучасним вимогам до потреб професійного ринку праці. Вивчення вищезазначеної проблеми вітчизняними та зарубіжними вченими демонструє той факт, що існує поняття проблеми першого працевлаштування та співвідношення між отриманими знаннями протягом років навчання в університетах та уміннями та навичками, необхідними для негайного поринання у професійний світ. Саме тому гостро постає питання конкурентоспроможності студентів у сучасному світі.

Багатоаспектність проблеми базується на якості підготовки студентів сучасних вищих навчальних закладів, потенційному та реальному працевлаштуванні випускників та професійних якісних показників української молоді.

Переважна кількість випускників вважає, що знання іноземних мов є однією з основних компетентностей, необхідних для найефективнішої реалізації особистісного потенціалу. Трапляється так, що роботодавці відчують нестачу професійних навичок працівників. Саме вони намагаються вирішити зазначену проблему самостійно шляхом спонукання випускників до додаткового навчання (за умови свого переконання в потенційному розвитку особистості того чи іншого працівника), а також за рахунок тісного співробітництва з вищими закладами освіти.

Загальновідомо, що на ринку праці, відбувається так звана угода між навчальними закладами як «виробниками» фахівців та підприємствами, які виступають у ролі споживачів. Внаслідок вищезазначеного навчальні заклади розраховують на отримання вигоди за рахунок піднесення їх престижу, збільшення кількості абітурієнтів, що є результатом підвищення конкурентного становища серед інших закладів освіти. І. Б. Романова під поняттям конкурентоспроможності вищого навчального закладу розуміє характеристику вищого навчального закладу, що визначає долю релевантного ринку освітніх послуг, яка належить даному вишу і можливість протистояти перерозподілу цього ринку на користь інших суб'єктів [2].

За словами роботодавців та згідно з дослідженнями професіоналів, найголовнішими чинниками, які сприяють працевлаштуванню випускників, є розумові здібності молодих спеціалістів, якості характеру особистості, здатність до самоосвіти та професійного розвитку, здатність працювати індивідуально та у команді, комунікативні навички, вміння виступати публічно та лідерські якості, які призводять до професійного росту.

Для підвищення працевлаштування своїх випускників фахівці навчальних закладів повинні досліджувати та аналізувати потреби ринку праці, створювати та підтримувати контакти з потенційними роботодавцями своїх випускників, домовлятися про проходження студентами практики на підприємствах з їх подальшим працевлаштуванням.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ільєнко О. Л. Сутність поняття «конкурентоспроможність спеціаліста» у психолого-педагогічних науках / О.Л. Ільєнко // Актуальні проблеми державного управління, педагогіки та психології. – 2014. – Вип. 1. – С. 89-92.
2. Романова И. Б. Управление конкурентоспособностью высшего учебного заведения / И. Б. Романова. – Ульяновск : Средневож. науч. центр, 2005 – 137 с.

РОЗВИТОК ГРАМАТИЧНИХ НАВИЧОК ПІД ЧАС ЧИТАННЯ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Власенко Л. В., старший викладач кафедри іноземної філології та перекладу, Київський національний торговельно-економічний університет

Тригуб І. П., старший викладач кафедри іноземної філології та перекладу, Київський національний торговельно-економічний університет

Базисними компонентами комунікативної компетенції є комунікативні вміння, сформовані на ґрунті мовних знань і навичок. Мовна компетенція в свою чергу також інтегративна і включає лексичну, граматичну, фонологічну та орфографічну компетенції. Це означає, що студенти мають одержати відповідні мовні знання і в них необхідно сформувати конкретні мовленнєві навички. Без оволодіння мовним матеріалом (фонетичним, лексичним, граматичним) неможливе формування мовленнєвих вмінь. Лише самі знання мовного

матеріалу не можуть забезпечити реалізацію практичної мети навчання іноземної мови.

Отже, одним з актуальних питань в теорії і практиці навчання іноземної мови є проблема підвищення ефективності формування граматичних навичок мовлення оскільки рівень навченості учнів та студентів на різних етапах навчання неможливо вважати задовільним. Актуальність вирішення даної проблеми визначається пошуком оптимальних способів організації навчального процесу формування іншомовних навичок мовлення у вищих навчальних закладах, що готують фахівців з економічних та технічних спеціальностей. Іншими словами, виникає потреба у формуванні та моніторингу граматичних навичок іноземної мови, яка може бути реалізована шляхом розробки ефективних методів та способів організації цього процесу. Дослідник Складенко Н. К. вважає, що метод систематичного повторення засвоєного раніше граматичного матеріалу та перевірки рівня його усвідомлення студентами є важливим чинником оволодіння граматичними вміннями [5]. В той же час, серед причин труднощів опанування граматичного матеріалу О. Ветхов приділяє велику увагу і недооцінці довільного запам'ятовування [1]. Граматичний матеріал відносно швидко забувається. Водночас руйнується система знань, засвоєні відомості і правила втрачають готовність до практичного застосування. Виходом із цієї ситуації може бути застосування довільного запам'ятовування граматичних положень протягом усього періоду оволодіння мовою. Недооцінка такого підходу призводить до того, що раніше засвоєний матеріал, що не використовувався тривалий час у нових текстах і вправах, забувається [1]. З іншої сторони, не слід забувати про типові граматичні помилки, які здійснюють студенти під час розпізнавання та аналізу граматичної одиниці в процесі читання та аудіювання, говоріння й письма. Науковець С.П. Гапонова визначає типові граматичні помилки, допущених студентами на уроках іноземної мови [2]:

- недотримання правил уживання часів;
- неправильне утворення часових форм;
- неправильне утворення питальних та заперечних речень;
- порушення порядку слів;
- неправильне вживання артиклів;
- неправильне вживання займенників та числівників;
- незнання іменників, які не вживаються у множині;
- уживання прикметника замість прислівника і навпаки;
- неправильне вживання інфінітиву замість герундія;
- уживання інфінітиву замість умовного способу;

- змішування форм деяких неправильних дієслів;
- не автентичність граматичної структури.

Відомо, що зміст текстів визначає відношення студентів до читання, а структурно-сміслові та мовні особливості текстів визначають характер самого процесу читання. Тому при визначенні мовної доступності тексту ми звертаємо увагу на його лексичні і граматичні характеристики [3]. Очевидно, що під час читання значення відповідного слова співвідноситься з іншими словами, встановлюються його зв'язки з ними та контекстуальне значення, має місце семантизація слів, слова поєднуються в синтагми тощо. При цьому структурні ознаки, що сприймаються читачем, підводять його до розуміння синтаксичної структури речення, сигналізують про значення граматичних форм. Читець впізнає граматичні явища та структури. Психологи зазначають, що одна частина лексико-граматичних елементів сприймається та розуміється безпосередньо в процесі читання, інша - після їх перекладу [4]. Знання студентами певних граматичних положень та лексичних одиниць значно полегшує розуміння тексту та збільшує надійність самоконтролю; впізнавши їх в тексті та запам'ятавши, студент може вільно використовувати ці лексичні одиниці та граматичні структури в процесі викладення своєї думки в усній або письмовій формі. Ось чому розвиток лексико-граматичних навичок читання ми вважаємо однією з найважливіших функцій іншомовного тексту.

Таким чином, урахування викладачем всіх етапів, форм та методів формування рецептивної граматичної навички є запорукою ефективності розвитку граматичних знань та умінь необхідних для розпізнавання та аналізу граматичних явищ в тексті або під час аудіювання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вєтохов О. В. Важлива складова комунікативної спрямованості (Психологія граматичної підготовки учнів з іноземної мови) // Іноземні мови в навчальних закладах. – 2004. - № 4. – С. 76-84.
2. Гапонова С. В. Типологія помилок у мовленні майбутніх учителів на уроках англійської мови // Іноземні мови. – 2009. - № 4. – С. 44-46.
3. Данкен М. Х. Чтение на иностранном языке // Методика преподавания иностранных языков за рубежом / Сост. М. М. Васильева, Е. В. Синявская. - М., 1967.
4. Клычникова З. И. Психологические особенности обучения чтению на иностранном языке: Пособие для учителя. - 2-е изд., испр. - М.: Просвещение, 1983.

5. Складенко Н. К. Систематизація і повторення іншомовного граматичного матеріалу в основній і старшій школі // Іноземні мови. – 2009. - № 4. – С. 17-20.

ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ВИКЛАДАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Власенко Л. В., старший викладач кафедри іноземної філології та перекладу, Київський національний торговельно-економічний університет

Тригуб І. П., старший викладач кафедри іноземної філології та перекладу, Київський національний торговельно-економічний університет

У сучасній системі освіти відбуваються стрімкі і великі зміни, які не обходять стороною і викладання іноземної мови. Впровадження в систему освіти мультимедійних засобів навчання охопили майже всі дисципліни. В сучасному світі Інтернет і комп'ютерні технології стали невід'ємною складовою не тільки повсякденного життя, а й освітнього процесу в цілому. Студенти сприймають комп'ютерні технології у процесі вивчення іноземної мови з набагато більшим інтересом і позитивом, ніж звичайні підручники та посібники. На шляху інформатизації суспільства і всебічного поширення глобальної комп'ютерної мережі Інтернет стає зрозумілою актуальність використання мультимедійних технологій в освітньому процесі у ВНЗ на сучасному етапі. Викладання іноземної мови саме професійної направленості являє собою вузькоспеціалізовану та професійно-спрямовану галузь викладання іноземної мови. Саме тут доцільним стає використання технологічних новинок у викладанні іноземної мови, які допомагають активізувати самомотивацію студентів, їх креативне мислення, самостійність і прагнення до всебічного отримання та засвоєння інформації, стимулювати допитливість та інтерес до наукової діяльності.

Дослідження феномену «мультимедія» в освіті багатоаспектні: мультимедія як засіб підвищення ефективності навчання в загальноосвітній школі, застосування засобів мультимедія в процесі навчання спеціалістів, мультимедія як засіб навчання та інструмент, за допомогою якого розробляються педагогічні програмні засоби. Ціла низка педагогічних досліджень присвячена розробці методичних основ проектування, створення та використання мультимедійних навчальних

програм та мультимедійних навчальних комплексів. Дослідники відзначають, що використання засобів ММТ дозволяє підвищити інтенсивність і ефективність процесу навчання; створює умови для самоосвіти та дистанційної освіти, тим самим дозволяючи здійснювати перехід до безперервної освіти; у поєднанні з телекомунікаційними технологіями розв'язує проблему доступу до нових джерел різноманітної за змістом і формою представлення інформації. Поряд із зазначеним вище, до переваг комп'ютеризованого навчання іноземних мов можна також віднести: можливість застосування на будь-якому етапі роботи на практичному занятті; варіативність застосування на різних етапах навчання; конструктивне сприймання і запам'ятовування студентами навчального матеріалу; економне використання навчального часу; індивідуалізація навчання (визначення глибини послідовності засвоєння); реєстрація даних про студента; збір та обробка статистичних даних про індивідуальну навчальну діяльність студентів; скорочення видів роботи; використання різних аудіо чи візуальних засобів навчання для збагачення і підвищення мотивації навчання та для динамічного подання матеріалу; розгалуження послідовності навчання на основі аналізу помилок студента; адаптація існуючих навчальних матеріалів до комп'ютеризованих умов навчання; створення комфортного середовища навчання; упровадження експериментальних досліджень; активізація навчальної діяльності студента; інтенсифікація навчання та підвищення рівня мотивації; формування самооцінки студентів та створення умов для самостійної роботи; переміщують акценти у відносинах «викладач-студент» [1]. Усі перелічені переваги ММТ дозволяють вирішити основне завдання мовної освіти – формування у студентів мовної компетенції.

Отже, використання засобів мультимедіа значно розширює та урізноманітнює програми вивчення іноземних мов для студентів, надає доступ до різноманітних автентичних матеріалів, посилює мотивацію студентів до навчання взагалі, надаючи можливість працювати над вивченням мови в індивідуальному режимі. Засоби мультимедіа забезпечують гнучкість та інтеграцію різних типів мультимедійної навчальної інформації. Студенти стають суб'єктами комунікативного спілкування з викладачем у навчальному процесі де використовуються мережні технології, що сприяє розвитку їх самостійності і творчому підходу у навчальній діяльності. Систематичне використання комп'ютера на практичних заняттях, зокрема систем презентацій, призводить до підвищення якісного рівня використання наочності; підвищення продуктивності заняття; установлення міжпредметних

зв'язків; з'являється можливість організації проектної діяльності студентів зі створення навчальних програм під керівництвом викладачів; викладач, що створює презентацію, змушений звертати величезну увагу на логіку подання навчального матеріалу, що позитивно позначається на рівні знань студентів; змінюються на краще взаємини з студентами, «далекими» від англійської мови, особливо тих, хто захоплюється комп'ютерною технікою. Мультимедійне практичне заняття дає можливість комбінувати в одному занятті неймовірну кількість цікавих завдань, залучаючи все більшу й більшу кількість студентів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кружель О. М. Використання персонального комп'ютера у вивченні іноземних мов / О. М. Кружель, Т. І. Коваль // Нові інформаційні технології навчання в навчальних закладах України : наук.-метод. зб.-/редкол.: І. І. Мархель (гол.ред.) та ін. – Одеса : Друк, 2001. – Вип. 8 : Педагогіка. – 242с.
2. Суботіна Е. В. Можливості використання мультимедійних технологій в процесі вивчення іноземної мови у ВНЗ / Е. В. Суботіна // Науковий вісник КУЕІТУ: Нові технології. – К., 2009. - № 4 (26). – С. 138-140.

СОЦІОЛІНГВІСТИЧНИЙ КОМПОНЕНТ У ФОРМУВАННІ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ

Галаган В. Я., старший викладач кафедри іноземної філології та перекладу, Київський національний торговельно-економічний університет

Формування мовної особистості відбувається під впливом багатьох факторів – це місце народження та рідна мова, культура народу, в якій зростає та формується особистість, набуття мовленнєвих навичок, вік, освіта, професія тощо. Крім того, на становлення мовної особистості значно впливає засвоєння існуючого багатства мови й ціннісні орієнтації її використання у процесі комунікації. Індивідуальні особливості окремої особистості відображаються в мовленні через її внутрішнє ставлення до мови та усвідомлення нею мови [1] і таким чином є своєрідним портретом особистості, оскільки несуть в собі інформацію про її певні риси: професію, походження, освіту, вік, інтелект, ставлення до співрозмовника й предмету висловлювання, його психічний стан (тривога, страх, сум, радість, розпач, щастя тощо)

[3]. Мовлення дозволяє діагностувати певні відхилення в розвитку особистості, інформуючи про деякі властивості характеру особистості, її темперамент. Для діагностики мовних особливостей взагалі та акцентуйованих зокрема цей підхід є важливим. Спостереження за невербальними засобами, які супроводжують мовлення певних особистостей, можуть повніше їх схарактеризувати [2].

У рамках міжкультурного підходу головною метою навчання мови є сприяння розвитку цілісної особистості того, хто вивчає мову, та його самоусвідомлення шляхом збагачення досвіду, розуміння відмінностей між іншими мовами та культурами.

Комунікативна мовна компетенція може розглядатися як така, що складається з певних компонентів: *лінгвістичного, соціолінгвістичного та прагматичного*. До кожного з цих компонентів входять знання, вміння та навички.

Соціолінгвістичні компетенції стосуються соціокультурних умов користування мовою. Через чутливість до соціальних конвенцій (правила увічливості, норми, які регулюють стосунки між поколіннями, класами, статтями, соціальними групами, лінгвістичних кодифікацій деяких основних ритуалів у житті суспільства) соціолінгвістичний компонент пронизує весь процес спілкування між представниками різних культур, навіть тоді, коли його учасники часто не усвідомлюють цього впливу.

Цей процес включає як вербальний, так і невербальний компоненти. До невербального спілкування відносять фізичні рухи/дії, які супроводжують мовленнєву діяльність, наприклад: вказування поглядом, рукою, пальцем тощо; демонстрація, що супроводжує вказівні займенники та дієслова й дієслівні форми в простому теперішньому часі; чітко продемонстровані дії, що можуть сприйматися як відомі в розповіді, коментарі.

Висловлювання не сприймається без спостереження за діями, рухами.

До *паралінгвістичних* засобів входять мова тіла, екстралінгвістичні мовні звуки.

Мова тіла. Паралінгвістичні засоби мови тіла відрізняються від фізичних дій, що супроводжуються мовленням, тим, що мають умовні значення, які можуть дуже різнитися у різних культурах. У багатьох європейських країнах, наприклад, уживаються такі засоби:

- жести (напр., трясти кулаком на знак протесту);
- вираз обличчя (напр., посмішка);
- поза (напр., на знак зацікавленості нахилитися вперед)
- контакт тіла (напр., потиск руки);

•проксеміка (напр., наближення чи відштовхування).

Вживання екстралінгвістичних мовних звуків, які є такими, оскільки, мають умовне значення, проте знаходяться поза нормативною фонологічною системою певної мови.

Просодичні ознаки. Вживання цих ознак є паралінгвістичним чинником, якщо вони мають умовне значення, але виходять за межі нормативної фонологічної системи, у якій просодичні характеристики довготи, тону, наголосу можуть відіграти окрему роль, напр.: голосові характеристики (грубуватість, проникливість і т. д.); висота тону (бурчання, пронизливий крик і т. д.); гучність (крик, шепіт і т.д.); довгота.

При формуванні міжкультурної свідомості необхідно врахувати, що її основою є знання, усвідомлення та розуміння зв'язків (подібних і відмінних рис) між світом походження і світом спільноти, мову якої вивчаєш. Міжкультурна свідомість охоплює усвідомлення ширшого діапазону культур, ніж уже наявний у тих, хто вивчає мову. Ця ширша свідомість допомагає помістити обидві мови та культури до певного контексту. В доповнення об'єктивних знань міжкультурна свідомість включає усвідомлення того, як виглядає кожна спільнота в перспективі порівняно з іншою, часто у формі національних стереотипів.

Соціолінгвістична компетенція пов'язана зі знаннями та вміннями, необхідними для здійснення соціального аспекту використання мови, оскільки мова є соціокультурним феноменом.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Артамонова І. Комунікативна індивідуальність мовної особистості у сучасному медіа-дискурсі // Семантика мови і тексту: Зб. статей VIII Міжнар. наук. конф., 22-24 жовтня 2003 р. / Прикарпатський ун-т ім. Василя Стефаника; Інститут мовознавства ім. О. Потебні НАН України/ В. І. Кононенко (голова ред. кол.) – Івано-Франківськ: Плай, 2003 – С. 11-15.
2. Леонгард К. Акцентуированные личности. – К.: Вища школа, 1989
3. O'Connor J. D. Phonetics. Harmondsworth: Penguin Books Ltd, 1984.

МОВНА ПРАКТИКА ЗА КОРДОНОМ ЯК ОДИН ІЗ ШЛЯХІВ ФОРМУВАННЯ SOFT SKILLS У СУЧАСНОГО ФАХІВЦЯ

*Гребінник Л. В., доцент кафедри іноземної філології та перекладу,
Київський національний торговельно-економічний університет*

У контексті фундаментальної зміни освітньої парадигми все більшого значення набуває перехід до інтерактивних стратегій навчання, пошук альтернативних форм в освітньому процесі, стимулювання нових тенденцій та освітніх технологій, які б формували у випускників не лише професійні навички, а й навички Soft Skills – універсальні компетентності, що підвищують конкурентоспроможність фахівця на сучасному ринку праці. Уміння розв'язувати складні проблеми, ефективно працювати в команді, приймати рішення, критично мислити – такі навички очікує чи не кожен роботодавець, незалежно від сфери діяльності [2].

Безумовно, перевагою у резюме молодого фахівця є досвід перебування за кордоном: практика чи стажування за фахом або вивчення мови у мовному середовищі. Якщо поставити питання, чи можна відносити навички володіння іноземними мовами до Soft Skills, то, мабуть, фахівці з мовознавства та методики викладання іноземних мов однозначно заперечуватимуть проти такої категоризації. Дійсно, володіння необхідними для успішної іншомовної комунікації видами мовленнєвої діяльності – це фахові навички, що підпадають під категорію Hard Skills. Вони формуються у процесі підготовки фахівців шляхом вивчення певних навчальних дисциплін, їх можна виміряти (рівні A1 – C2), перевірити шляхом тестування, модульного контролю чи екзамену [2].

Зацікавленість студентів ЗВО поряд з основним фахом опанувати хоча б дві іноземні мови пояснюється не лише загальними глобалізаційними тенденціями у світі. У даній публікації ми розглянемо, які гнучкі навички (Soft Skills) та яким шляхом можуть сформуватися у майбутнього фахівця, який зважився на мовну практику за кордоном. Всі ці навички можна умовно об'єднати в чотири групи: соціальні, ментальні, організаційні та особистісні навички.

Соціальні навички.

Культурна та мультикультурна компетентність. Під час навчання за кордоном контакт з культурою, звичаями та традиціями мовного середовища інтенсивніший, порівняно зі звичайними туристичними поїздками. Проте не лише місцева культура має велике значення, а й те, що на мовних курсах зустрічаються і разом вивчають мову люди з різних країн. Уміння працювати у мультикультурному оточенні належить до найважливіших соціальних компетентностей у сучасному діловому світі.

Емпатія та здатність вибудовувати стосунки з іншими. У процесі спостереження за оточуючими настає розуміння того, що всі

люди врешті решт керуються однаковими базовими емоціями та потребами – незалежно від того, де вони народилися чи якою мовою спілкуються. Саме в іншомовному середовищі цей навик формується чіткіше.

Уміння слухати та формулювати власне висловлювання. Сприйняття інформації, висловленої іноземною мовою, вимагає від людини, яка лише вчить цю мову, підвищеної концентрації уваги. Таке уміння слухати співрозмовника часто відсутнє при спілкуванні рідною мовою. Таким чином, перебування у іншомовному середовищі дозволяє поглянути на власну манеру спілкування під іншою призмою: як почувається співрозмовник, коли з ним говорять занадто швидко / тихо / нерозбірливо? Що саме викликає непорозуміння: вживання діалектної лексики / термінології? Такий досвід допомагає навчитися влучно користуватися засобами не лише іноземної, а й рідної мови, що, в свою чергу, є основою комунікації в цілому [1].

Ментальні навички

Креативність у розв'язанні задач. У середовищі, де всі говорять чужою мовою, навіть елементарні побутові ситуації стають викликом. Це своєрідний вихід за межі «зони комфорту», і часто доводиться застосовувати певну креативність при вирішенні тих чи інших задач.

Мультидисциплінарне мислення. Будь-яке заняття з іноземної мови є прикладом мультидисциплінарного підходу. Сучасні комунікативні методики передбачають при вивченні певних мовних структур обов'язкове залучення ситуативного контексту. Так, приміром, заняття, метою якого є формування граматичної чи аудитивної компетентності, містить елементи рольової гри (співбесіда з роботодавцем), дискусії та ін [3].

Організаційні навички

Самодисципліна. Мовна практика за кордоном зазвичай організовується таким чином, що суворий контроль за відвідуванням занять та виконанням домашньої роботи відсутні. Проте дуже швидко стає зрозумілим, що лише ті студенти, які добросовісно виконують усі вимоги, показують значні успіхи. Тому кожен прагне самостійно якомога більше отримати з запропонованих йому можливостей.

Робота в команді. Сучасні заняття з іноземної мови передбачають види діяльності, які виконуються у парах, у групах чи міні-групах. Під час виконання таких завдань командні якості задіяні з посиленням навантаженням: налагоджується взаємодія іноземною мовою з людьми, що також говорять іншими мовами. Вважається, що сформовані таким шляхом командні якості особливо ефективно проявляються у професійній діяльності [3].

Навики презентації. Презентація, проведена іноземною мовою перед іншомовною аудиторією додає впевненості і допомагає долати страх перед публічним виступом. Цей досвід буде цінним уже для презентацій рідною мовою.

Особистісні навички.

Витримка. Навчитися говорити і думати іншою мовою – це тривалий та напружений процес, що вимагає витримки, терпіння, наполегливості. Той, хто успішно пройшов цей шлях, набуває цих якостей на все життя.

Віра в себе. Перебування у іншомовному оточенні дозволяє сформувати цю особистісну характеристику: коли людина вперше досягає порозуміння з оточуючими, користуючись чужою мовою, її самооцінка та віра в себе зростають. Ці якості, безперечно, знадобляться у подальшій професійній діяльності.

Ініціативність. Потреба проявити ініціативу швидше виникне у новому, незвичному оточенні, де відсутні знайомі люди, які можуть взяти ініціативу на себе.

Відповідальність. Віддаленість від звичного оточення сприяє усвідомленню того, що досягнення поставленої мети, результати закордонної практики – це лише власна відповідальність.

Емоційна стабільність. При вивченні іноземної мови формується корисна звичка: перш ніж щось сказати, треба подумати. Таким чином знижуються ризики сказати щось, про що потім будеш шкодувати. Такий контроль над емоціями будуть цінувати у будь-якого професіонала.

Гнучкість. Інша культура та інший соціум мають свої правила, часто відмінні від звичних, не завжди зрозумілі. Можна бути не в захваті від чужих звичаїв, та все ж потрібно проявити гнучкість і налаштуватися на змінені умови [3]. Закордонна практика допоможе виробити вміння справлятися з неочікуваними ситуаціями, яке неодмінно матиме позитивний вплив на подальшу професійну діяльність.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Єжижанська Т. С. Проблеми формування комунікативної компетентності майбутніх фахівців / Т. С. Єжижанська, М. П. Осадча // Наукові записки [Національного університету «Острозька академія»]. Сер. : Культура і соціальні комунікації. – 2012. – Вип. 3. – С. 23–31. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoaksk_2012_3_5.
2. Казачінер О. С. “Hard Skills” та “Soft Skills” інклюзивнокомпетентного вчителя іноземної мови // Теорія і методика

професійної освіти – 2019. – Випуск 10. Т. 1. С. 153–156. – Режим доступу: http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2019/10/part_1/35.pdf
3. Business Soft Skills durch Fremdsprachen [Електронний ресурс].
Режим доступу: <https://www.brainread.com/business-soft-skills-durch-fremdsprachen/>

ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ СТУДЕНТІВ НА РИНКУ ПРАЦІ У ХХІ СТОЛІТТІ

*Гуминська Н. В., викладач кафедри іноземної філології та перекладу,
Київський національний торговельно-економічний університет*

Для розвитку і підвищення конкурентоспроможності підприємств і держави в цілому необхідністю сьогодення є сприяння створенню, формуванню та розвитку конкурентоспроможної молоді. Сучасний глобалізований економічний простір ставить нові, більш жорсткі вимоги до якості знань студентів, як окремої соціально-демографічної категорії. На формування конкурентоспроможності молодого фахівця впливають в залежності від сфери дії внутрішні та зовнішні фактори. Політичне середовище країни – чи не найважливіший з факторів впливу зовнішнього середовища на формування конкурентоспроможності молоді на ринку праці. Кризові тенденції в економічному середовищі країни безпосередньо відображаються у скороченні зайнятості молоді та зростанні безробіття, підвищенні рівня тривалого безробіття. Не завжди темпи структурних перебудов в економіці України є достатніми для стрімкого створення нових робочих місць для молоді. Кризові явища в економіці, що характеризуються інфляційними процесами та падінням рівня життя, безпосередньо відображаються й на народжуваності населення. Тому, основним серед соціальних чинників впливу на конкурентоспроможність молоді на ринку праці є демографічний чинник. Адже демографічна ситуація в країні є одним з найважливіших факторів формування пропозиції робочої сили та є своєрідним показником розвитку ринку праці країни.

Технологічні фактори конкурентоспроможності молоді на ринку праці посідають ключову позицію серед чинників зовнішнього впливу. Саме у цей період країні необхідні висококваліфіковані молоді фахівці, що здатні опановувати новітні технології, а також швидко та професійно реагувати на будь-які зміни науково-технічного характеру. З одного боку, поява сучасних новітніх інформаційних технологій

сприяє збільшенню кількості новітніх технологічних галузей, а, отже, і відповідне збільшення кількості робочих місць. З іншого боку, впровадження нових технологій підвищує продуктивність праці, що в результаті провокує вивільнення працівників, а, отже, веде до підвищення рівня безробіття.

Сучасна молодь під впливом таких внутрішніх чинників, як рівень та якість освіти, професійна компетентність, мотивація та організаторські здібності, фізіологічні, етично-моральні фактори та життєві орієнтації, здатна визначити своє місце на ринку праці. Оскільки визначальним критерієм при працевлаштуванні спеціаліста є досвід роботи, який відсутній у переважної більшості молодих людей, тому молодому спеціалісту варто розраховувати лише на мобілізацію якщо не всіх, то основних особистісних ресурсів.

Професійна компетентність молодого працівника є основою ефективної самореалізації на ринку праці.

Важливу роль в процесі самореалізації та підвищенні конкурентоспроможності молоді на ринку праці відіграють мотивація та організаторські здібності. Мотивація приховує в собі величезні потенційні можливості успіху та високого рівня конкурентоспроможності молоді. Мотивація конкурентоспроможності молоді на ринку праці – це, на мою думку, процес стимулювання молоді до вибору відповідного типу поведінки на ринку праці під впливом зовнішніх та внутрішніх чинників, спрямований на підвищення конкурентних переваг.

XXI століття диктує нові вимоги до конкурентоспроможної молоді. Наш час потребує від студентів неординарності мислення, відповідальності, швидкості в прийнятті рішень тощо.

Тобто це має бути молодь нової формації. І обов'язковою умовою формування саме такого фахівця є наявність у нього задатків лідера, тобто наявність організаторських здібностей.

Ефективним організатором, зазвичай, стає не тільки той, у якого наявні професійні якості керівника, що високо оцінені членами групи, але й особисті переваги лідера. Серед найважливіших – вміння ефективного спілкування з людьми; готовність до делегування своїх повноважень; вміння мотивувати не тільки себе, але й інших; забезпечення спільної «командної» роботи колективу.

Вибір професійної діяльності молоді прямо чи опосередковано залежить від фізіологічних чинників, серед яких визначальними є вік, стать, сімейний стан, зовнішність, стан здоров'я тощо.

Проте гендерна дискримінація як в приватному, так і державному секторі економіки існує на ринку праці України та унеможливорює

працевлаштування жінок, в порівнянні з чоловіками, на більш престижні високооплачувані посади. Досить обмежене число роботодавців готові працевлаштувати молодь «з нуля», тобто без досвіду роботи, щоб «виростити фахівця під себе», відповідно до вимог організації.

В наш час більшість роботодавців значну увагу при прийнятті на роботу приділяють життєвим орієнтаціям працівника, його стратегії та прагненню досягти успіху.

Люди сьогодні навчилися обслуговувати та управляти надскладними механізмами, масштабними проектами, громадською думкою і, навіть, законами природи, але не здатні ефективно управляти власним життям. Задля досягнення успіху, студенти сьогодні мають бути далекоглядними у всіх сферах своєї діяльності. Життя постійно змінюється, розвивається, прогресує, змінює умови, при цьому ключовим моментом успіху життя сучасної молодої людини є вміння формулювати та реалізовувати життєві цілі. Ясність цілей та задач – найважливіший фактор продуктивності людини.

Тобто, володіння основами самоменеджменту (самоорганізацією, вмінням управляти собою) та таймменеджменту (технікою раціонального використання власного часу) сприятиме: виконанню роботи молодої людини з меншими затратами часу, кращою організацією праці, більшому задоволенню від праці, активній мотивації праці, зменшенню помилок при виконанні своїх обов'язків, досягненню поставлених цілей найбільш коротким шляхом.

Розробка життєвого плану, побудована на ієрархії цілей, де кожен нижчий рівень виступає «сходиною» на шляху до вищої, – є найбільш дієвим інструментом планування та досягнення життєвих цілей, тобто є, свого роду, «формулою життєвого успіху». Кожний роботодавець на робочому місці хоче бачити бездоганно-вихованого фахівця найвищого класу. Наявність таких характеристик є запорукою успіху у формуванні не тільки конкурентоспроможного фахівця на ринку праці, але й особистості в цілому.

Міра впливу даних факторів визначається як економічною ситуацією, політичним становищем, технологічним забезпеченням та соціальною напруженістю в країні, так і внутрішніми чинниками особистості самої молодої людини. Вчора, сьогодні і завтра вимоги до конкурентоспроможного фахівця висувалися і будуть висуватися з огляду на зміни пріоритетів розвитку економіки та суспільства. Однак, реалізація трудового потенціалу студентів та високий рівень конкурентоспроможності на ринку праці залежить в першу чергу від самої людини.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Зазикін В. Г. Менеджер: психологічні секрети професії / В. Г. Зазикін, А. П. Чернишова. – М. : ЦІТП, 2007. – 165 с.
2. Лісогор Л. С. Конкурентність ринку праці: механізми реалізації: [монографія] / Л. С. Лісогор; [відпов. ред. Е. М. Лібанова]. – К. : Ін-т демографії та соціальних досліджень НАНУ, 2005. – 168 с.
3. Семикіна М. В. Мотивація конкурентоспроможної праці: теорія і практика регулювання / М. В. Семикіна. – Кіровоград : ПіК, 2003. – 426 с.

МІСЦЕ І РОЛЬ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В ФОРМУВАННІ SOFT SKILLS

Гуща Г. В., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри іноземної філології та перекладу, Київський національний торговельно-економічний університет

Стан готовності до сучасної ефективної професійної діяльності випускника університету визначається не тільки наявністю певної системи фахових знань, умінь і навичок (hard skills), що допомагають йому виконувати функції, покладені на нього державою і суспільством. Запит сучасного розвитку життя вимагає від спеціаліста, насамперед, вільно адаптуватися в умовах сьогодення, швидко та якісно реагувати на зміни та потреби суспільства.

У цьому контексті, саме ефективне застосування соціально психологічних умінь та навичок (soft skills) у збалансованому поєднанні з професійними знаннями є одним з головних показників становлення висококваліфікованого спеціаліста, здатного об'єктивно оцінювати умови діяльності, активно шукати і знаходити креативний підхід до вирішення завдань на робочому місці.

Треба зазначити, що сутність поняття «soft skills» по-різному визначається дослідниками в науковій літературі. Ми поділяємо точку зору тих науковців, які розглядають цей термін як вміння успішно взаємодіяти з оточенням, що охоплює ряд універсальних або некогнітивних компетенцій (К. О. Коваль, К. Й. Перез Мейя, І. Ясна та ін.). До переліку soft skills належать вміння ефективно здійснювати міжособистісне спілкування, працювати в команді, критично мислити, вести переговори, оцінювати та приймати рішення, розв'язувати складні проблеми [1; 2].

Як відомо, володіння англійською мовою визнано базовим життєвим вмінням XXI століття, тому навчання іншомовної комунікативної компетенції у закладах вищої освіти вбачається безпосереднім засобом, що сприяє виконанню соціального замовлення ринку праці щодо кваліфікованого персоналу, а саме формуванню soft skills на основі професійно орієнтовних вмінь. Згідно з сучасним ставленням до вивчення іноземної мови у державних навчальних програмах, основна мета навчання іноземної мови виступає як інтегративна, зорієнтована на вміння використовувати мову в повсякденному житті, а також на освіту, виховання та розвиток студентів. Так, виховна мета при вивченні іноземної мови пов'язана з формуванням відносин; розвиваюча – включає розвиток здібностей, самореалізацію та самовизначення студентів. Тобто формулювання освітніх цілей включають одночасно когнітивну, креативну, професійну та організаційно-діяльнісну складові.

Одним з пріоритетних підходів до формування soft skills у процесі навчання іноземною мовою, з нашої точки зору, є врахування відповідних здібностей, які умовно називають «4 C's або 4 K» (critical thinking – критичне мислення; creativity – креативність; collaboration – колаборація; communication – комунікація).

Доцільно виокремити найбільш ефективні методичні прийоми, що дозволяють інтегрувати soft skills при навчанні іноземної мови.

Так, для формування критичного мислення актуальним є постановка пізнавальних завдань, створення під час навчального процесу проблемних ситуацій, що містять протилежні точки зору, які ставлять студентів перед необхідністю самостійно мислити – обґрунтовувати власну позицію, аргументовано розгортати й викладати власні міркування, приймати рішення. Підготовка коротких (до 5 хвилин) повідомлень проблемного характеру іноземною мовою про події у світі та їх обговорення також є ефективним видом роботи, що розвиває здатність оцінювати ситуацію та робити обґрунтовані висновки. За таких умов формуються вміння долати різні непорозуміння та залагоджувати конфліктні ситуації, а також готовність толерантно ставитися до різного світосприйняття.

Креативність розкривається при врахуванні індивідуально-психологічних особливостей студентів, при створенні умов вільного вибору видів навчальної діяльності та темпу засвоєння матеріалу, а також при застосуванні різних підходів до оволодіння навчальним матеріалом. При цьому відбувається як розкриття інтелектуального потенціалу особистості, так і визначення її найкращих якостей та психічних особливостей, формування оцінно-емоційного ставлення до

світу. Пізнавальний інтерес та виборча спрямованість особистості направляє студента на активний самостійний пошук знань і способів їх одержання. Наприклад, популярний серед творчих людей портал Skillshare містить відеокурси, що сприяють як безпосередньо творчому розвитку особистості, так й формуванню власної кар'єрної впевненості.

Особливу актуальність і значимість набуває командна робота у різних режимах: робота в мікрогрупах, парах. Наприклад, прослуховування повідомлень або проектів, що актуалізують певну проблему, підготовлених студентами відповідної групи, спрямовують команди до діалогічних та полілогічних видів взаємодії (запитання, які поглиблюють розуміння суті теми, обговорення, дискусія, обмін думками тощо). Дана методика (за термінологією Є.Полат – «навчання у співпраці») сприяє розвитку не тільки іншомовних комунікативних навичок, але й формує вміння міжособистісного спілкування. Студенти вчаться слухати один одного, поважати думки інших, враховувати та продуктивно використовувати ресурси своєї групи. Створюється атмосфера співробітництва, взаємодопомоги; формуються навички управління часом, а також навички самостійної мовної діяльності, що сприятиме підвищенню рівня знань.

Безперечно, основою формування soft skills у процесі навчання іноземною мовою слугує комунікативна спрямованість. З психологічної точки зору комунікація – це, перш за все, здатність людини адекватно ситуації спілкування організувати свою мовну діяльність у її продуктивних і рецептивних видах. Щоб сформувати комунікативну компетенцію у студентів, недостатньо наповнити навчальний процес комунікативними вправами, які дозволяють розв'язувати відповідні проблеми. Необхідно надати можливість самостійно мислити, націлити їх на можливі шляхи вирішення поставлених завдань. Важливо спрямувати увагу студентів на саму ідею, думку, висловлення, тобто на їх зміст, а уже в другу чергу – на мовну форму. При такій організації навчального процесу мова виступає у своїй первинній функції – як засіб формулювання думок.

Відповідно до комунікативно орієнтованого підходу до навчання іноземної мови пріоритет надається наступним напрямом роботи:

- написання творів, есе,
- підготовка доповідей, проектів, досліджень;
- підготовка публічної промови/презентації, застосовуючи відповідні засоби вербальної комунікації та адекватні форми ведення дискусій і дебатів.

Активно використовуються такі форми інтерактивного спілкування, як переговори, кейс-метод, інтерв'ю тощо.

В умовах конкурентоспроможності важливим фактором ефективної та гармонічної діяльності сучасного спеціаліста виступає наявність сформованих соціально психологічних вмінь та навичок. Тому наразі освітній процес повинен відповідати вимогам наступності, комунікативності, забезпечення єдності практичної, навчальної, виховної і розвивальної цілей, створення сприятливого емоційно-психологічного клімату, спрямованого на розвиток внутрішньої свободи особистості та її соціальної відповідальності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Soft skills: універсальні навички європейського рівня [Електронний ресурс] / Іламі Ясна. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <https://studway.com.ua/soft-skills/>.
2. Europe needs better jobs for better-matched skills. – Cedefop survey. (2015). Retrieved from <http://www.cedefop.europa.eu/en/news-and-press/press-and-media/press-releases/europe-needs-better-jobs-better-matched-skills-cedefop>.

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ «SOFT SKILLS» У СУЧАСНИХ ОСВІТНІХ ТА ПРОФЕСІЙНИХ МОДЕЛЯХ

Дроздова Ю. В., кандидат психологічних наук, доцент кафедри іноземної філології та перекладу, Київський національний торговельно-економічний університет

Дубініна О. В., старший викладач кафедри іноземної філології та перекладу, Київський національний торговельно-економічний університет

В сучасну епоху інформатизації суспільства основною конкурентною перевагою є наявність у співробітників «м'яких» навичок (soft skills), незалежно від професійної кваліфікації сучасні фахівці повинні вирізнятися високим коефіцієнтом soft skills, що забезпечують 85% кар'єрного успіху сьогодення (Watts M and Watts R. K, 2008). Концепція «soft skills» за останні 20 років стала невід'ємною складовою світового ринку праці у найрізноманітніших сферах економіки та суспільства. У багатьох контекстах «soft skills» прирівнюють до таких термінів як «employability skills» (навички для працевлаштування), «people skills» (навички спілкування з людьми), «non-professional skills» (непрофесійні навички), «key skills» (основні

навички), «skills for social progress» (навички для соціального розвитку), «life skills» (життєві навички).

Поняття «soft skills» починає вживатися у наукових роботах ще з 90-і рр. XX століття. Одними з перших до нього звертаються американські та німецькі фахівці в галузі управління, пізніше воно з'являється в працях представників бізнесу і освіти. «М'які» навички прийнято розглядати в доповненні до технічних, «жорстких» навичок (hard, technical skills), тобто професійних навичок, що забезпечують виконання фахових завдань (Arkansas Department of Education, 2007).

Країни-члени Європейського Союзу прийняли цілий ряд документів, які дозволяють ввести уніфіковану класифікацію «soft skills» для Єдиного європейського економічного простору. Європейські ініціативи з розвитку навичок включали «Rethinking Education» - консультування країн-членів ЄС щодо інвестування в розвиток навичок для отримання оптимальних соціально-економічних результатів; у 2018 році були прийняті 11 директив, які передбачають впровадження нових методів навчання і викладання для розвитку у студентів університетів ЄС «soft skills», особливо пов'язаних з цифровою і технологічною діяльністю. Для функціонування нової політики і її інститутів в 2017 році була розроблена офіційно прийнята класифікація і пояснення до неї, що отримала назву «Європейські навички, компетенції, кваліфікації і види занять» (ESCO), що включає в себе тисячі триста вісімдесят чотири навички, затребуваних ринком праці (ESCO Handbook, 2017). Це навички, пов'язані з комунікацією, креативністю та управлінням; вони визначають ефективність мислення [1,3]. На відміну від «жорстких» навичок, які можна формувати і розвивати, «м'які» навички складніше освоювати та змінювати [5].

Схожі тенденції в освітній і кадровій політиці мають місце в Північній Америці, Австралії, а також ряді країн, що розвиваються (наприклад, в Китаї, Малайзії). Багато великих дослідницьких центрів США вивчали феномен «soft skills», в тому числі Інститут майбутнього (Institute for the Future) підготував спільно з Університетом Фенікса в 2011 році на основі методології форсайта прогноз щодо розвитку затребуваних навичок на ринку праці (IFTF, 2011).

З одного боку, у визначенні «soft skills» дослідники акцентують здатність людини до міжособистісних взаємодій і його особистісні характеристики. Наприклад, soft skills - це соціологічний термін, що відноситься до коефіцієнта емоційного інтелекту людини; набір рис особистості, соціальні навички, комунікативні здібності, особисті звички, дружелюбність і оптимізм [4].

З іншого боку, ряд авторів визначають «м'які» навички, акцентуючи їх роль у розбудові професійній кар'єрі. «М'які» навички - це риси характеру, що поліпшують здатність людини взаємодіяти з іншими людьми працездатність і перспективи кар'єрного росту [2]. «М'які» навички - це особисті якості, особливості, таланти або рівень захоплення професійною діяльністю, які відрізняють дану особистість від інших людей зі схожими вміннями і компетентністю [5].

Комплексне масштабне дослідження із залученням експертів (як представників роботодавців, так і вчених, що займаються дослідженням кваліфікацій і навичок робочої сили), проведене в 2009 році в рамках програми ЄС «Безперервне навчання Еразмус» (Lifelong Learning Erasmus), виділив три групи навичок, що включають 22 навички:

- 1) особистісні навички;
- 2) соціальні навички;
- 3) методологічні навички (Cinque, 2016).

Вектор розвитку ринку праці орієнтується на навички міжособистісного спілкування (interpersonal skills), особистісний потенціал (personal qualities), навички побудови кар'єри (career attributes), що спонукає до розвитку нових тенденцій в освіті, створення сучасних освітніх технологій, пошуку альтернативних освітніх програм.

В абсолютній більшості ЗВО України не приділяють належної уваги розвитку «soft skills», проте навчальні програми перенавантажені навчальними дисциплінами, які розвивають у студентів «hard skills», тобто «тверді» навички, пов'язані зі знанням фундаментальних та спеціальних дисциплін, здобуттям практичної підготовки тощо.

Сучасна вища професійна освіта тільки стоїть на порозі реформ, пов'язаних з орієнтацією навчання на розвиток навичок, що мають попит на ринку праці. Основу модернізації складають інноваційні перетворення практично всіх складових освітньої системи, включаючи безперервну освіту, on-line освіту, змішане навчання.

Основними методами розвитку soft skills слід вважати:

1. Самонавчання – самостійне вивчення інформації про моделі успішної поведінки;
2. Пошук зворотного про успішність своєї поведінки в аспекті розвитку конкретного досвіду;
3. Навчання на досвіді інших, робота з наставником;
4. Фонові тренінги – вправи, розвиваючі певні компетенції;
5. Кейс-методи;
6. Поєднання навчання та професійної діяльності (дуальна освіта).

Питання формування компетенцій і, відповідно до цього, перетворення систем освіти розглядаються на сучасному етапі практично у всіх країнах, тому в цьому ключі можна говорити, що даний аспект може грати роль об'єднуючої тенденції побудови єдиного освітнього простору.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Mitchell G. Essential soft skills for success in the 21st century workforce as perceived by Alabama business/marketing educators [Електронний ресурс]. URL: http://etd.auburn.edu/bitstream/handle/10415/1441/Mitchell_Geana_57.pdf (дата звернення: 20.01.2020).
2. Paajanen G. The EI Measures the Personality Characteristics behind Productive Job Behaviour. Employment Inventory Reports, Technology Based Solutions / Personnel Decisions, Inc. New Jersey, 1992. 95 p.
3. Parsons T. Definition: Soft skills [Електронний ресурс]. URL: <https://searchcio.techtarget.com/definition/soft-skills> (дата звернення: 20.01.2020).
4. Rana K. Persuasion, trust, and personal credibility [Електронний ресурс]. URL: <https://www.diplomacy.edu/resources/general/persuasion-trust-and-personal-credibility> (дата звернення: 20.01.2020).
5. Robles M. Executive perceptions of the top 10 soft skills needed in today's workplace // Business Communication Quarterly. 2012. № 75 (4). P. 453-465.

SOFT SKILLS – НЕВІД'ЄМНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ СТУДЕНТІВ У XXI СТОЛІТТІ

Зайцева І. В., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземної філології та перекладу, Київський національний торговельно-економічний університет

Сучасний професіонал – це широко освічена людина, яка здатна швидко адаптуватися в нових умовах, ефективно здійснювати міжкультурну комунікацію зі своїми колегами з різних країн, вирішуючи проблеми теоретичного і практичного значення. Ринок праці сьогодні вимагає від особистості всебічного розвитку, який забезпечував би конкурентоспроможність фахівця вже на початку його професійної діяльності. Отже, важливе значення слід приділяти не тільки професійним знанням фахівця зі спеціальності, рівню володіння

іноземної мови, а також його здатності оперативно реагувати на вимоги ринку, безперервно займатися самоосвітою, вміти спілкуватися і брати відповідальність за результат власної діяльності. Підготовка спеціаліста такого рівня передбачає не тільки формування у студентів іншомовної компетентності та оволодіння вузькопрофільними знаннями, а й розвиток таких вмінь, як вміння працювати у команді, вести переговори, знаходити компроміс, аналізувати інформацію, збирати необхідні факти, формулювати думку, аргументувати тощо. Вирішення цього питання ми вбачаємо у розвитку універсальних «м'яких навичок» (від англ. *soft skills*) у студентів під час навчання англійської мови, опанувавши які вони отримують можливість професійно розвиватися, будувати кар'єру, а згодом отримати роботу в успішній компанії.

Розглянемо поняття «*soft skills*» детальніше. «*Soft skills*» – це професійні, міжособистісні та внутрішньо особистісні навички, які дозволяють бути успішними у професійній діяльності. Сталого переліку, як і класифікації «*soft skills*», не існує, оскільки для різних видів діяльності пріоритетними є різні види навичок [1, с. 240].

Поняття «*soft skills*» починає вживатися в наукових роботах в 90-і рр. XX століття. Одними з перших до нього звертаються американські та німецькі фахівці в галузі управління, пізніше воно з'являється в працях вітчизняних і зарубіжних представників бізнесу і освіти [5; 6; 7]. «М'які» навички пов'язані з «жорсткими» навичками (*hard skills*), які забезпечують виконання професійних дій. При цьому «жорсткі» навички гарантують тільки 15% успіху, в той час як інші 85% залежать від «м'яких» навичок [5, 6]. На відміну від «жорстких» навичок, які можна сформувати і розвивати згодом, «м'які» навички складніше сформувати [6, 7].

До «м'яких» навичок відносять: лідерські якості та вміння працювати у команді, вміння навчати та проводити переговори, вміння ставити та досягати поставлених цілей, управління часом, цілеспрямованість, презентаційні навички, навички ефективної комунікації, стресостійкість, креативність, творчий підхід до вирішення завдань та аналітичні здібності, тощо [3; 4]. До цієї групи належать індивідуальні, комунікативні й управлінські навички.

В аспекті навчання англійської мови студентів різних спеціальностей вважаємо за необхідне формувати «*soft skills*» під час занять, а саме: ефективну співпрацю у команді, аргументацію власної думки, аналіз інформації у колективі, пошук компромісу з однокласниками тощо. Вирішення вищезазначених завдань ми вбачаємо у застосуванні інтерактивних методів навчання, одним з

яких є дискусія-обмін думками – особливий варіант організації обговорення проблеми, під час якого відбувається спочатку обмін думками у групі, а потім представник від кожної команди бере участь у публічній дискусії. Цей різновид дискусії не лише посилює активність всіх її учасників, а й формує навички участі у груповій роботі, спільному прийнятті рішень. Дискусія-обмін думками буде передумовою подальшого навчання студентів ведення дебатів, круглого столу, диспуту на старших курсах навчання.

Дискусія-обмін думками розвиває уміння роботи в команді, стратегічні вміння презентації своїх ідей і критичного мислення – важливі м'які навички, які оцінить будь-який майбутній роботодавець. У зв'язку з цим у курсі «Англійська мова» особливо важливо сформувати «м'які» навички, відповідальні за ефективну участь в міжкультурній професійній комунікації і особистісний розвиток. Серед м'яких навичок, які необхідно формувати під час занять англійської мови ми виділяємо:

1. Особистісні професійні здібності – це здібності людини, що забезпечують особистісне зростання та ефективність трудової діяльності на міжнародній арені. До них відносяться: самоусвідомлення і самоконтроль, емпатія, критичне мислення, самостійність в ухваленні рішень, навички тайм-менеджменту, особистісний розвиток, мотивація і прагнення до досягнення поставленої мети, відповідальність, гнучкість, професіоналізм, позитивний настрій, етика (професійна етика, етичні норми ввічливого спілкування), чіткість ціннісних орієнтацій, готовність до компромісу тощо.

2. Міжособистісні професійні здібності – це група «м'яких» навичок, що характеризує відносини людини з іншими людьми під час ведення професійної діяльності. Вони включають: комунікабельність, навички взаємодії із співрозмовниками, здатність долати труднощі в спілкуванні, лідерські якості, здатність працювати в команді, здатність переконувати, вміння вести переговори.

Таким чином, одним з найважливіших аспектів підготовки на заняттях з іноземної мови у вищі є формування «м'яких» навичок, що дозволяє, підготувати студентів – майбутніх випускників до роботи в контексті міжкультурного, міждержавної взаємодії та здійснення у майбутньому ефективної професійної діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Длугунович Н.А. Soft skills як необхідна складова підготовки іт-фахівців / Н.А. Длугунович // Вісник Хмельницького національного

- університету. Технічні науки. – 2014. – № 6. – С. 239–242. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_tekh_2014_6_47.
- ого університету. 2014. № 6 (219). С. 239–242.
2. Коваль К. Розвиток “soft skills” у студентів – один із важливих чинників працевлаштування. Вісник Вінницького політехнічного інституту. 2015. № 2. С. 162–167.
3. Власюк А.П. Підготовка фахівців з інформаційних технологій у контексті сучасних вимог. Режим доступу: <http://www.statonline.org.ua/pedagog/106/18950-pidgotovka-faxivciv-z-informacijnix-texnologij-ukonteksti-suchasnix-vimog.html>
4. Длугунович Н.А. Soft skills як необхідна складова підготовки ІТ-фахівців: Вісник Хмельницького національного університету. 2014. № 6. С. 239-242.
5. Abbas A. Integrating the English language teaching and learning process with soft skills // International Conference on Education and Language. Lampung, Indonesia: UBL, 2013. P. 303-310.
6. Mitchell G. Essential soft skills for success in the 21st century workforce as perceived by Alabama business/marketing educators [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://etd.auburn.edu/bitstream/handle/10415/1441/Mitchell_Geana_57.pdf
7. Robles M. Executive perceptions of the top 10 soft skills needed in today’s workplace // Business Communication Quarterly. 2012. № 75 (4). P. 453-465.

СПІЛКУВАННЯ – НЕВІД’ЄМНА СКЛАДОВА SOFT SKILLS У ФОРМУВАННІ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ СТУДЕНТІВ ХХІ СТОЛІТТЯ

Зварич І. М., доктор педагогічних наук, професор кафедри іноземної філології та перекладу, Київський національний торговельно-економічний університет

Стратегія забезпечення рівня якості освіти ґрунтується на реалізації принципу неперервного навчання, розвитку нових тенденцій в освіті, новітніх освітніх технологій, пошуку сучасних методів викладання навчальних дисциплін для підвищення рівня якості знань студентів, зокрема ґрунтовного вивчення навчального матеріалу, вдосконаленням hard skills та soft skills.

Hard skills – це навички, які можна здобути через освіту, опанувавши навчальні програми, поліпшуючи знання з навчальних

предметів, зокрема самостійного вивчення дидактичної інформації та освітніх процесів. До hard skills відносять вміння педагогів адаптувати й модифікувати навчальний матеріал, застосовувати найефективніші форми доступного викладання навчальної дисципліни для її ґрунтового опанування: засоби, методи, підходи, а також спеціальні діагностичні та корекційні методики розвитку мислення та оціночних суджень у студентів (Козачінер О. С., 2019) [с. 154]. Варто зазначити, що з розвитком освіти, змінюються і вимоги до працівників світи, зокрема до здобуття студентами hard skills та soft skills. Soft skills – це особистісні ознаки, риси особистості студентів, притаманні лише одній особі, які характеризують її комунікативні вміння і здібності у спілкуванні з іншими, у вирішенні питань різної складності, щоб досягти успіху у подальшій професійній діяльності (Елісон Дойл (Alison Doyle), 2020). Soft skills властиві особисті якості студентів, їхні власні навички та особистісні ознаки, якими володіє кожен вихованець (Марсель М. Роблес (Marcel M. Robles), 2012).

Таким чином, soft skills висвітлюють здібності студентів до навчання, зокрема вивчення навчальної дисципліни та ґрунтового опанування навчальним матеріалом, здобуття ними вмінь і навичок професійного спрямування, що сприятимуть конкурентоспроможності на сучасному ринку праці. До soft skills відносять: професійні здібності, обізнаність з навчальної дисципліни, креативне мислення, відповідальність, вміння працювати в колективі, позитивне ставлення до виконання доручень, ввічливість і людяність у процесі спілкування, зокрема вести переговори і домовлятися щодо вирішення проблемних ситуацій та усунення конфліктів, вживання висловлень, приказок.

Розглядаючи спілкування як невід’ємну частину soft skills у формуванні конкурентоспроможності студентів ХХ століття варто звернути увагу на найбільш популярні англomовні висловлення, які мають витоки із стародавньої англійської мови і нині вживаються викладачами у навчальному процесі як у закладах вищої освіти України, так і США, зокрема висловлення *«Horses for courses»* (*«Кони для скачок (для своєї діяльності)»*), тобто *«бути на коні»*, майстерно виконувати свій вид діяльності). Це висловлення вживають для того, щоб показати професійні знання, уміння навички фахівців, які кваліфіковано працюють на виробництві. В англійській та американській літературі часто вживають, щоб вказати на різновидність діяльності механізмів та фахову придатність спеціалістів, наприклад: пральна машинка створена для прання білизни, посудомийна – для миття посуду, вантажівка – для перевезення вантажу. Спеціалісти різних професії мають фахові

знання, уміння, навички, здібності, які необхідні для спеціальної сфери діяльності, зокрема: педагоги навчають дітей в школах, університетах; артисти працюють на сцені, виступають з концертами; лікарі лікують хворих, спасають життя людей. Всі вони виконують свою роботу кваліфіковано за певним фахом і призначення, тобто вони «на коні».

Розглянемо діалог між двома друзями, проаналізуємо його і підтвердимо значення цього висловлення. Один з них – Піт (Pit), який каже товаришу: «Добре, що я виріс у сім'ї азартних гравців, і всі в моїй родині захоплювалися скачками на конях, гарно їздили верхи і трималися в сідлі, крім мене. І в результаті цього я зібрав досить багато висловлень, що стосуються коней. Один з моїх улюблених – «коні для скачок» («бути на коні»))» (Ганнінгем Г., Белл Дж. (Gunningham G., Bell J.), 2016). Таким чином, Піт зауважив, що він не вміє їздити верхи на коні і не бери участі в азартних іграх, але він є шанувальником мови, фольклору і знавцем цього висловлення, що є невід'ємною частиною висловлення.

Інший приклад було знайдено на сторінка веб-сайту в Інтернеті приблизно з таким же значенням: «Мені дали роботу в управління статистики, що мені, особисто, вважається надзвичайно нудною. Але я маю досвід з математики і люблю працювати з цифрами. Я повинен робити цю роботу добре, кваліфіковано. Як кажуть – «бути на коні».

Таким чином висловлення «*Horses for courses*» («коні для скачок (для своєї діяльності)»), тобто «бути на коні» має два значення, а саме – гарно сидіти в сідлі, зокрема вміти управляти конем, брати участь у скачках, а зворотній бік з тіньовим підтекстом – мати успіх у професійній діяльності, бути висококваліфікованим спеціалістом, майстром відповідного фаху і мати необхідні soft skills.

Розглянувши англomовне висловлення, варто звернути увагу на наші українські приказки, прислів'я, які вказують на різновидність soft skills і відображають характер носіїв мови, їх етнічні особливості, історію країни та її народу. Це допомагає українцям відчути подих власної долі, історію розвитку мови, за допомогою якої можна вживати висловлення, висловлюватися на різні теми, легко вести розмову, передати колорит народу і нації. Українські висловлення мелодійні, вони вишиті різнобарвними кольорами: цвітом вишні та яблуні, маргариток і калини. Найпоширеніші з них вживаються у навчальному процесі, щоб підкреслити статус викладача та студентів, обов'язки педагогів і зобов'язання молодих людей, зокрема відношення до викладання і вивчення навчальної дисципліни та опанування навчальним матеріалом, вдосконалення soft skills.

Розглянемо одне з найпоширеніших серед українських викладачів і студентів: «Назвався грибом – стрибай до кошика» вживається як у повсякденному мовленні, так і в навчальному процесі. Основний смисл цього висловлення підкреслює реальну занятість людей у суспільстві, зокрема збирання грибів та приготування смачних страв. У навчальному процесі його вживають, з одного боку, щоб висвітлити роль викладача, його педагогічну діяльність, зокрема вміння викладати і пояснити навчальний матеріал, а з іншого – ґрунтовне опанування студентами навчальною інформацією. Якщо обрано професію вчителя, значить потрібно гарно навчати молодь, обрано професію лікаря – професійно лікувати хворих, а студентам ґрунтовно опановувати навчальним матеріалом, бо вони саме ті «гриби», хто повинен зануритися в інформаційний потік – стрибнути до кошика знань та здобути soft skills для професійної діяльності. Отже, професійно сформовані soft skills протягом навчання у вищому закладі освіти допоможуть студентам критично мислити, бути творчими, приймати рішення, оцінювати ситуацію, вміти працювати в команді, вести переговори і домовлятися, кваліфіковано і творчо виконувати поставлені завдання у подальшій професійній діяльності, стати конкурентоспроможними на сучасному ринку праці.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Козачінер О. С. (2019). «Hard skills» та «Soft skills» інклюзивно компетентного вчителя іноземної мови / О. С. Козачінер // Теорія і методика професійної освіти. – Випуск № 10. – Т. 1. – С.154.
2. Doyle Alison. (2020). What are Soft Skills? – The balance careers [in English] available at: <https://www.thebalancecareers.com/what-are-soft-skills-2060852>
3. Robles M. Marcel. (2012). Executive Perception of the Top 10 Soft Skills Needed in Today's Workplace [in English] available at: <http://homepages.se.edu/cvonbergen/files/2013/01/Executive-Perceptions-of-the-Top-10-Soft-Skills-Needed-in-Todays-Workplace.pdf>
4. Gunningham G., Bell J. Dialogues. (2016). Fase2fase. – Cambridge. – 164 p.

РОЗВИТОК SOFT SKILLS У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНІЙ МОВИ

Клименко Т. І., старший викладач кафедри іноземної філології та перекладу, Київський національний торговельно-економічний університет

У сучасному світі, щоб бути успішним, недостатньо тільки глибоких знань та досвіду. Необхідні особливі навички, які називають «гнучкими» або частіше використовується сьогодні англomовний термін «soft skills». Саме вони допомагають продемонструвати та використати професійні навички.

«Soft skills» важливі для успішного професійного та життєвого самовизначення будь-якої людини незалежно від професії.

До найбільш значимих відносять вміння спілкуватися, працювати в команді, переконувати, вирішувати проблеми, приймати рішення, керувати своїм часом, мотивувати себе та інших.

Отже тому переорієнтація освіти на розвиток у студентів «soft skills» є ключовою ланкою до вирішення успішності в майбутній професійній діяльності.

Розглянемо основні навички. Як уже вказувалося раніше, однією з основних є комунікабельність. Вона виражається в здатності до спілкування, вміння налагодити контакт з іншими людьми, а також справляти на них враження.

У даному напрямку в процесі навчання іноземній мові діяльність викладача має бути спрямована на розвиток вмінь доступно та цікаво викладати свої ідеї та думки іноземною мовою; впевнено говорити з одногрупниками; виступати перед аудиторією.

Щоб розвивати комунікабельність, викладачам рекомендується на заняттях заохочувати активну участь студентів у дискусіях, впроваджувати в практику дискусійні форми роботи, віддавати перевагу таким формам роботи, де студенти спільно реалізують проекти, приймають участь у творчих заходах, розвивати навички самопрезентації.

Ще однією з основних якостей, необхідних для ефективного спілкування, є позитивність. Позитивність – це віра в себе та інших людей. Це такий погляд, при якому людина може розглядати події з різних боків і надає перевагу знаходити позитив у всьому, що її оточує. Підтримка та увага викладача та одногрупників – головний інструмент розвитку позитивності. Викладач повинен завжди бути готовим допомогти порадою, звернути увагу на позитивні події.

Так само, як і комунікабельність, вміння працювати в команді також є запорукою успішної професійної діяльності. А означає це вміння слухати, здатність бачити єдину мету, готовність надати допомогу іншим та підтримати у складній ситуації, вміння переконувати та знаходити компроміс.

Щоб навчити студентів вирішувати проблеми та приймати рішення, викладачам необхідно застосовувати групові форми

організації навчального процесу, інтерактивні та проблемні методи навчання. Наприклад, використання методу проблемного навчання буде сприяти тому, що студенти будуть розглядати та вирішувати конкретні проблеми. При цьому вони будуть використовувати різні способи та підходи, тим самим розвиваючи якості особистості. Інший метод, який носить назву «case study», є одним з найбільш ефективних та розповсюджених методів організації активної пізнавальної діяльності студентів. Студенти, потрапивши в ту чи іншу ситуацію, повинні визначити, чи є в ній проблема, що вона собою представляє та визначити своє ставлення до ситуації.

Фокусуючи діяльність викладача на розвитку «soft skills», необхідно змінити формати та технології взаємодії викладача та студентів. Для студентів вже не такі цікаві традиційні форми занять. Їх захоплюють гейміфікація, e-learning, m-learning, соціальне навчання.

При проектуванні форм взаємодії зі студентами важливо враховувати сучасні тенденції.

По-перше, реалізувати перехід від передачі знань до їх створення. Доступність та висока швидкість обміну знаннями, зазвичай, дозволяє бути більш успішним не тому, хто більше знає, а тому, хто швидше та краще шукає, ідентифікуючи, аналізуючи та створюючи інформацію.

По-друге, перехід від звичайної схеми «викладач-студенти» до взаємодії «викладачі-студенти», створення колаборації та робота в команді.

По-третє, перехід від вузької спеціалізації до крос-функціонального навчання.

І, нарешті, бажано використовувати різні поєднання: робота в аудиторії, e-learning, проекти (практичні, соціальні, тощо), симуляції з метою максимального залучення студентів і закріплення професійних та «soft skills» компетенцій.

Отже, з вищезазначеного можна зробити висновок, що «soft skills» – навички, володіння якими дозволяє досягти успіху у майбутній професійній діяльності студентів, допомагає успішно реалізуватися у світі, який швидко змінюється.

SOFT SKILLS ЯК НЕОБХІДНИЙ КОМПОНЕНТ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

Кохан О. М., старший викладач кафедри іноземної філології та перекладу, Київський національний торговельно-економічний університет

Процеси глобалізації, перехід людства до інформаційного суспільства, автоматизація та роботизація багатьох процесів є рушійними силами змін у традиційному процесі роботи та на ринку праці. Зі зростанням хвилі автоматизації, алгоритми і програми поступово витіснятимуть з робочих місць так званий «посередній персонал». Конкуренцію з машинами зможуть витримати лише найкращі, і лише таких шукатимуть компанії майбутнього. В умовах сьогодення компанії вже потребують кандидатів, які мають не просто вищу освіту та високу кваліфікацію у вузькій професійній спеціалізації, роботодавцям потрібні гнучкі та різнопланові фахівці, що мають різноманітні навички й швидко адаптуються до нових завдань, володіють додатковими якісними комунікативними компетенціями.

За даними дослідження Всесвітнього економічного форуму, вже до 2022 року, частка нових спеціальностей зросте від 16 до 27%. До цього часу через автоматизацію прогнозується зникнення близько 75 млн. робочих місць, а мінімум 54% співробітників у світі повинні будуть пройти перенавчання, аби бути конкурентоздатними на ринку праці. Реалії сучасності спонукають до розвитку нових освітніх тенденцій та ведуть до фундаментальної зміни стратегічних цілей освіти і переходу до нової освітньої парадигми та інноваційних методів навчання.

Які ж навички та здібності молодих фахівців перебувають у попиті серед сучасних роботодавців? ЮНЕСКО та Європейська комісія виділили 8 головних навичок, якими обов'язково потрібно володіти, аби бути професійно реалізованим та успішним. Важливі особистісні риси, з якими варто працювати абсолютно кожному: адаптивність або гнучкість, здатність бути дипломатичним і тактовним навіть у конфліктних ситуаціях, базові математичні знання, здатність до навчання та інше.

Дослідження, проведені компанією Microsoft, свідчать про те, що для ТОП-60 найоплачуваніших професій найважливішими виявились ораторські та комунікативні здібності, володіння офісними програмами, створення презентацій, менеджмент проектів і високий рівень самоорганізації.

Forbes вважає найголовнішими комунікативну компетентність, креативність, написання якісних текстів, досвід роботи у команді, базові комп'ютерні знання та здатність до «ре-інжинірингу» – готовність робити звичні речі в новий спосіб.

Статистичні дані World Economic Forum, 2016 демонструють, що ТОП-10 навичок 2020 наступні: комплексне мислення; критичне мислення; творчі здібності; уміння керувати людьми; взаємодія з людьми; емоційний інтелект; уміння формувати власну думку та приймати рішення; орієнтація на клієнтів; уміння вести переговори; гнучкість розуму.

Отже, як свідчать численні дослідження, відбувається зміщення акценту з hard skills (англ. «твердих» - професійних навичок) на soft skills (англ. «м'які», «гнучкі» - універсальні навички) персоналу. У сучасних дослідженнях навички розподіляють на hard skills та soft skills. Hard skills - це технічні навички, пов'язані з діяльністю в галузі формалізованих технологій. Цим навичкам властиві статичні властивості, вони мають вимір та ототожнюються з певними конструкціями; входять до переліку вимог у посадових інструкціях, легко розкладаються на ряд простих та кінцевих операцій. Hard skills співвідносяться з професійними компетенціями. Але сучасні виклики ставлять нові вимоги до кваліфікації персоналу. Тепер, не тільки і не стільки професійні, але й особисті якості фахівців набувають важливості.

Soft skills розглядаються як універсальні, надпрофесійні компетенції, які не завжди піддаються кількісному вимірюванню. Іноді їх називають персональними компетенціями, оскільки вони залежать від людини, її якостей і пов'язані з особистими характеристиками. Це комплекс неспеціалізованих, але важливих для кар'єри і успіху в житті надпрофесійних навичок, які відповідають за високу продуктивність і є «наскрізними», тобто не пов'язані з конкретною предметною областю. Оскільки для різних видів діяльності пріоритетними є різні види soft skills, їх стало переліку або вичерпної класифікації, що покриває усі галузі, не існує. Однак, зазвичай у літературі превалюють три категорії м'яких навичок:

1. Соціально-комунікативні: комунікативні навички, міжособистісні навички, групова робота, лідерство, соціальний інтелект, відповідальність, етика спілкування.

2. Когнітивні: критичне мислення, навички вирішення проблем, новаторське (інноваційне) мислення, управління інтелектуальним навантаженням, навички самоосвіти, інформаційні навички, тайм-менеджмент.

3. Атрибути особистості і складові емоційного інтелекту: емоційний інтелект, чесність, оптимізм, гнучкість, креативність, мотивація, емпатія.

Ключова різниця в оволодінні «soft skills» і «hard skills» полягає в тому, що «гнучким» навичкам складно навчитися з книжок або просто виконуючи свої функціональні обов'язки, хоча вони є вкрай необхідним для сучасних молодих фахівців. Ліквідація розриву між навичками, які потребують роботодавці, та які формують вищі навчальні заклади залишається актуальною проблемою не тільки в Україні, але і в інших країнах світу. Серед фахівців існують ідеї включити наступні курси в університетську освіту: курс «Емоційний інтелект»; курс «Критичне мислення»; курс «Проектний менеджмент»; курс «Фінансова грамотність», т.д. . Університети вже сьогодні мають працювати над оновленням навчальних програми з огляду на тренди майбутнього та вимоги роботодавців. Важливо також навчити студентів працювати разом, оскільки на реальній роботі більшість проектної діяльності здійснюється в командах. Існують пропозиції щодо того, щоб запроваджувати можливість писати одну дипломну роботу кільком людям.

Отже, в сучасних умовах наявність універсальних компетенцій, їх постійний та методичний розвиток – основа професіограми фахівця і запорука його кар'єрного успіху. Навики soft skills можна здобути:

- на курсах та тренінгах (наприклад, громадський проект масових відкритих онлайн-курсів «Prometheus» пропонує чимало подібних тренінгів на безкоштовній основі);
- робота на громадських засадах;
- участь у студентському самоуправлінні (така практична діяльність навчить роботі в команді, управлінню проектами й делегуванню обов'язків).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гура О. О. Особливості розвитку м'яких навичок студентів ІТ-спеціальностей засобами навчальних Scrum проектів / О. О. Гура // ScienceRise. Pedagogical Education. - 2019. - № 4. - С. 8-15
2. Зінченко А. Г, Саприкіна М. А. Навички для України 2030: погляд бізнесу. / За ред. М. А. Саприкіної. - Н-69 К.: ТОВ “Видавництво “ЮСТОН”С 2016. – 36 с.
3. Коваль К. О. Розвиток «soft skills» у студентів — один з важливих чинників працевлаштування / К. О. Коваль // Вісник Вінницького політехнічного інституту. - 2015.- № 2- С.162-167.

КРИТИЧНЕ МИСЛЕННЯ ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА SOFT SKILLS В СИСТЕМІ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ XXI СТОЛІТТЯ

Кривенко О. В., старший викладач кафедри іноземної філології та перекладу, Київський національний торговельно-економічний університет

Цимбаліста О. А., кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземної філології та перекладу, Київський національний торговельно-економічний університет

У Національній доктрині розвитку освіти в Україні у XXI столітті визначено головну мету, яка полягає в створенні умов для особистісного розвитку та творчої самореалізації кожного громадянина України, формуванні покоління, здатного навчатися впродовж усього життя, створювати та розвивати цінності громадянського суспільства тощо. Тому від сучасного навчального закладу вимагається запровадження нових підходів до навчання, які забезпечують розвиток у здобувачів освіти необхідних компетенцій. При цьому поняття компетентності містить набір знань, навичок та відношень, що дають змогу особистості ефективно здійснювати діяльність шляхом реалізації відповідних функцій [4].

Зміна природи і суспільства в умовах переходу до інформаційної стадії розвитку сучасної цивілізації призвело до трансформації ринку праці і новим вимогам до робочої сили, які на додаток до професійних компетенцій включають цілий комплекс надпрофесійних навичок, які отримали назву "soft skills". Серед значущих soft skills виділяють комунікативні навички, критичне мислення, навички вирішення проблем, креативність та багато ін.

Дослідження проблеми розвитку критичного мислення привертає увагу багатьох науковців. Так, теоретичні положення технології розвитку критичного мислення розглянуто в роботах відомих зарубіжних учених М. Лімпана, А. Кроуфорда, С. Метьюза, Р. Стернберга, Д. Дьюї, які характеризують процес оволодіння критичним мисленням як набуття компетентності і її реалізації з урахуванням системи вищих індивідуальних і суспільних цінностей та ідеалів. Достатньо широко розглядає підходи до розв'язання зазначеної проблеми засновник Інституту Критичного мислення М. Ліпман, визначаючи критичне мислення як наукове мислення, сутність якого полягає у прийнятті ретельно обміркованих і зважених рішень щодо довіри до будь-якого твердження: маємо ми його сприйняти чи відкинути або відкласти, а також ступінь упевненості, з яким ми це

робимо. Вітчизняні дослідники визначають наступні особливості цього феномену, як: пошук нестандартних способів розв'язання суперечностей, відкритість до нових ідей, активізація розумової діяльності тощо. На думку О. Тягла, здатність людини критично мислити забезпечує систематичне вдосконалення процесу і результатів розумової діяльності на основі критичного аналізу, розуміння та оцінки. Учений трактує критичне мислення як активність розуму, спрямованого на виявлення й виправлення своїх помилок, точність тверджень і обґрунтованість міркувань [3, с. 194].

Отже, критичне мислення –(дав.-гр. *κρίτική τέχνη* - «мистецтво аналізувати, судження») – це наукове мислення, головна риса якого полягає в ухваленні ретельно обміркованих та незалежних рішень. Найбільше йому притаманні такі властивості, як усвідомленість та самовдосконалення. Це процес, під час якого людина може охарактеризувати явище або предмет, виразити своє ставлення до нього шляхом полеміки або аргументації власної думки, знайти вихід з будь-якої ситуації. Це процес аналізу, синтезування й обґрунтовування оцінки достовірності (цінності) інформації; властивість сприймати ситуацію глобально, знаходити причини й альтернативи; здатність генерувати чи змінювати свою позицію на основі фактів й аргументів, коректно застосовувати отримані результати до проблем та ухвалювати зважені рішення – чому довіряти та що робити далі [1].

Основними ключовими елементами критичного мислення є: самостійність; етапність (починається з постановки питання і подальшого визначення проблеми); переконливість аргументації; застосування певних прийомів, які в сукупності створюють перевірену на практиці ефективну методологію опрацювання інформації; обґрунтованість (передбачається використання відповідних критеріїв - положень, які бере до уваги критично мисляча людина, оцінюючи ідеї у процесі їх аналізу) тощо [2].

Один із способів розвитку критичного мислення - використання діалогу. Під час навчання студентів викладачеві необхідно культивувати діалогічність, так як це сприяє розвитку критичного мислення та підвищення якості навчання. Викладачеві необхідно ставити студентам питання на осмислення матеріалу, як нового, так і раніше вивченого. Таким чином викладач допомагає студентам пов'язати новий матеріал з раніше вивченим, осмислити і переосмислити засвоєну інформацію.

Узагальнюючи підходи до визначення поняття «критичне мислення» можна констатувати, що критичне мислення - це мислення відкрите, рефлексивне, що розвивається шляхом накладення нової

інформації на особистий життєвий досвід, оцінне. Думати критично - це значить проявляти допитливість, ставити перед собою питання, здійснювати планомірний пошук відповідей на задані питання, виробляти власну точку зору і здатність відстоювати її логічними доводами, проявляти увагу до аргументів опонента і вміти їх логічно осмислювати.

Критичне мислення корисне не як окремий феномен, а як засіб для досягнення деякої корисної мети, тому застосування будь-якого методичного прийому повинне закінчуватись констатацією факту її досягнення. Якщо постійно не акцентувати увагу здобувачів освіти на необхідності досягнення корисної мети, можна потрапити в ситуацію, коли навички критичного мислення стануть джерелом звичайного критиканства, прояви якого в повсякденній діяльності можуть суттєво ускладнити як навчальний, так і виховний процес [6].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Формування навичок критичного мислення на уроках іноземної мови : навчально-практичний посібник / О. С. Нікітченко, О. А. Тарасова. Харків : “Друкарня Мадрид”, 2017. 104 с.
2. Технології розвитку критичного мислення на уроках історії. З досвідуроботивчителів. - Миколаїв: Наук.-метод. центр Упр. освіти Миколаївської міської ради, 2008. - 47 с.
3. Тягло А. В. Критичне мислення, проблема світової освіти XXI століття / Тягло А. В., Воропай Т. С. – Х. : Ін-т внутр. справ, 1999. – 194, 285 с.
4. Spector, J. Michael - de la Teja, Ileana. ERIC Clearinghouse on Information and Technology Syracuse NY. Competencies for Online Teaching. ERIC Digest. Competence, Competencies and Certification.- P.1.
5. http://imso.zippo.net.ua/wp-content/uploads/2018/03/2018_03_29_2_Bohan.pdf
6. <http://intkonf.org/potomkina-ve-formuvannya-navichok-kritichnogo-mislennya-na-urokah-angliyskoyi-movi/>

ІНТОНАЦІЙНІ НАВИЧКИ ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Кузьмицька М. О., аспірант, Київський національний лінгвістичний університет

Формування фонетичної компетентності є важливим компонентом професійно орієнтованої іншомовної комунікативної

компетентності майбутніх учителів іноземних мов, адже саме вчитель (викладач) є взірцем та еталоном правильної вимови, організовує та контролює процес формування фонетичної компетентності своїх учнів (студентів).

Серед компонентів фонетичної компетентності (фонетичні знання, фонетичні навички, фонетична усвідомленість) слід особливо виділити інтонаційні навички, оскільки в процесі навчання іноземної мови саме формуванню цих навичок приділяється найменше уваги, в наслідок чого інтонаційні навички часто є недостатньо сформованими і зазнають інтерференції з боку рідної мови студентів. Брак фонетичних знань учнів (студентів), так само як і недооцінювання особливостей артикуляційної та інтонаційної бази рідної мови студентів з боку викладача призводять до низького рівня сформованості інтонаційних навичок у студентів, що негативно впливає на майбутній процес комунікації, як міжособистісної, так і професійної.

Так, С. Л. Бобир зауважує, що орієнтованість викладачів на формування автоматизованих вимовних навичок за умов мінімального обсягу теоретичних знань та низького рівня їх усвідомлення є недостатньою для забезпечення ефективної комунікації [1, с. 44], адже професійне та міжособистісне спілкування потребує гнучкості та усвідомленості з боку усіх його учасників.

Інтонація як складне фонетичне явище поєднує у собі такі компоненти як мелодика, ритм, фразовий і логічний наголос, паузація, темп, гучність, тембр [3, с. 211]. Навички супraseгментного (інтонаційного) рівня поділяють на рецептивні інтонаційні навички аудіювання та (ре-)продуктивні інтонаційні навички говоріння і читання вголос. Оскільки інтонаційні навички на відміну від артикуляційних є ситуативно зумовленими (адже вони є мовленнєвими навичками), процес формування інтонаційних навичок має бути комплексним, тобто усі групи навичок та складові інтонації мають формуватись паралельно і взаємопов'язано між собою.

На важливість формування інтонаційної навички як складової професійної мовленнєвої діяльності наголошували такі дослідники як Ю. В. Головач, Н. В. Гурина, Т. А. Некрасова, В. В. Перлова та інші. Так, Ю. В. Головач відносить фонетичні вміння до професійно-методичних вмінь майбутніх учителів іноземних мов [2, с. 37]. Т. А. Некрасова вважає, що формування професійної спрямованості студентів безпосередньо залежить від розвитку професійних умінь, а саме оволодіння інтонаційними навичками для майбутньої професійної педагогічної діяльності та оформлення власного спілкування [4, с. 70]. У зв'язку з цим дослідниця виділяє вміння володіння інтонаційними

навичками у власному говорінні, уміння організації навчання інтонації та уміння користуватись технічними засобами навчання [4, с.71].

Остання група умінь є особливо актуальною в умовах інформаційного суспільства та активного технічного розвитку у сучасному світі. Адже для забезпечення конкурентоспроможності майбутніх фахівців у ХХІ столітті освітній процес має включати широкий спектр знань, навичок і вмінь, формування яких гарантувало б підготовку спеціаліста, здатного використовувати отриманий інструментарій на практиці, а також поновлювати та розширювати його самостійно упродовж життя.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бобир С. Л. Проблема формування фонологічної компетенції майбутнього вчителя англійської мови (на прикладі навчання логічного наголосу) / Світлана Леонідівна Бобир // Міжнародний форум “Мовна освіта: шлях до євроінтеграції”: Тези доповідей / За ред. С. Ю. Ніколаєвої, К. І. Онищенко. - К.: Ленвіт, 2005 - С. 44 – 45.
2. Головач Ю. В. Контроль уровня сформированности профессионально-фонетической компетенции студентов первого курса языкового педагогического вуза (на материале английского языка) : дис. ... канд. пед. наук. : 13.00.02 / Юлия Валерьевна Головач. – К., 1997. – 272 с.
3. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика: підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін.. / за загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. – К.: Ленвіт, 2013. – 590 с.
4. Некрасова Т. А. Индивидуализация обучения английской интонации студентов языкового педагогического вуза (начальный этап) : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Некрасова Татьяна Анатольевна. - К., 1988. - 235 с.

HARD SKILLS VS SOFT SKILLS

Kushmar L. V., Associate Professor of the Department of Foreign Philology and Translation, Kyiv National University of Trade and Economics

Kolot L. A., Senior Lecturer of the Department of Foreign Philology and Translation, Kyiv National University of Trade and Economics

What are Hard Skills? It is a specific, teachable ability: something that can be measured and defined. A hard skill can be anything from being able to read to working complex software programs. You can quantify a

hard skill. That is, it can be certified, or you might earn a degree in that discipline. Think of your resume. Those bullet points listing your qualifications for the job are an example of the hard skills you have mastered. Therefore, hard skills are acquired through formal education or training programs. That can be in an academic environment or learning on the job as an apprentice. Usually, when referring to skilled labor, the job is one that demands proficiency in a hard skill. However, there are aspects of some types of manual labor that require soft skills, too.

What Are Soft Skills? Soft skills are those that help with interpersonal issues. In other words, dealing with people. That might sound very general, and it is. Soft skills are notoriously difficult to define. However, they include such areas as being able to clearly communicate, listen, and be empathetic and the like. Just because soft skills are elusive does not mean they are not in demand. Employers are looking for soft skills when they are hiring. Personal attributes, personality traits, understanding social cues and being able to communicate effectively are all skills that stand out beyond the resume and are exposed during the interview process. One reason that soft skills are less clear is that they are akin to emotions and being able to read a person. It is not something that can be taught in a traditional classroom setting. Therefore, they are hard or impossible to measure or evaluate.

Differences Between Hard Skills and Soft Skills. One way to look at the difference between hard skills and soft skills is through the brain. Hard skills are usually related to the left-brain, the logic center. While soft skills are more often associated with the right brain, the seat of our emotions. Another difference is that hard skills are mostly unchanged. It does not matter the industry or the job, knowledge of that hard skill is transferable. There might be a tweak here or there to accommodate a specific requirement of the industry, but overall reading, for example, is the same whether it is a technical manual or a road sign. Soft skills, though, are constantly changing. They are site specific in a sense, in that they are adaptive to corporate culture and colleagues' expectations. Communication, as an example, is different between technical professionals than it is among content producers. It changes again if tech is talking to content or vice versa. Hard skills are teachable and measurable abilities, such as writing, reading, math or ability to use computer programs. By contrast, soft skills are the traits that make you a good employee, such as etiquette, communication and listening, getting along with other people.

Examples of hard skills include:

Proficiency in a foreign language

A degree or certificate

Typing speed

Machine operation

Computer programming

Soft skills, on the other hand, are subjective skills that are much harder to quantify. Also known as "people skills" or "interpersonal skills," soft skills relate to the way you relate to and interact with other people.

Examples of soft skills include:

Communication

Flexibility

Leadership

Motivation

Patience

Persuasion

Problem Solving Abilities

Teamwork

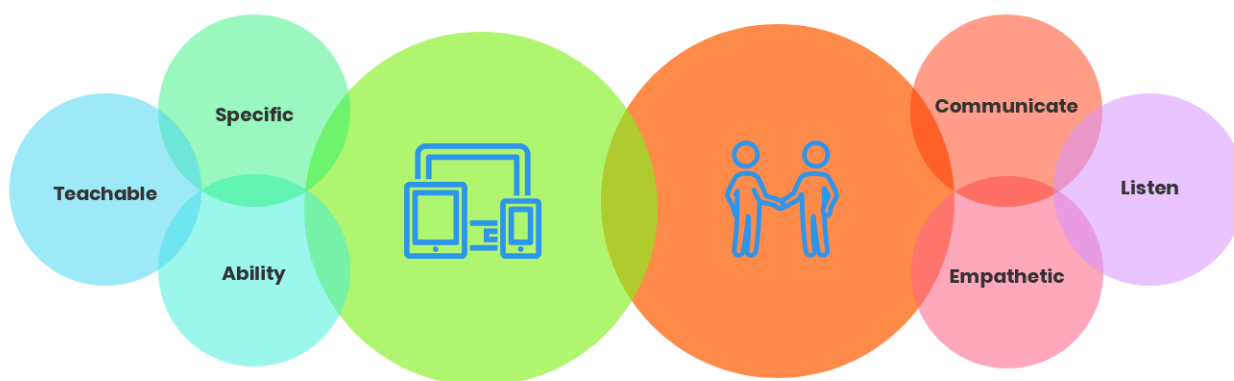
Time Management

Work Ethic

Balancing Hard Skills and Soft Skills. It should be clear that a combination of hard skills and soft skills are what employers are looking for. They want a candidate to have expertise in a certain hard skill required by the position, but if that person is unable to work well with others, then no matter how talented they are, there are going to be problems. Work is not solely mechanical or merely interfacing with a program or system. That is a big part of the job, of course, but that work is not done in a vacuum. People must work with other people, whether with a lazy coworker or a micromanager. Being able to do so with civility is the oil that allows any organization to run smoothly. Another plus for soft skills is that they are valuable regardless of your place in the organization. You can be that mythical employee who works their way up from the mailroom to the boardroom and those same soft skills you had then will be applicable now. Soft skills are by definition ones that grow over time. They are an x-factor for any organization, in that they are unique, broad and diversify a company to run better. Contrary to popular belief, hard skills alone will not be enough to help you get the role. Although they are a great way to show your technical ability to recruiters, there are many other things, it is important for a jobseeker to have, in order for them to fit within the organization. The truth is, demonstrating a good combination of hard skills and soft skills is vital. That way, employers know you are not only practically well equipped to deal with a role, but also that you will be able to work well within their team and deal with other important elements of the job. All people could

have all the technical qualifications in the world. However, without the right mindset, they still might not be a recruiter's perfect match.

HARD SKILLS VS. SOFT SKILLS

LIST OF SOURCES USED

1. Hard Skills vs Soft Skills: List of Best Examples for the Workplace. – Access code: <https://zety.com/blog/hard-skills-soft-skills>.
2. Hard Skills vs. Soft Skills: Understanding the Benefits of Both. – Access code: <https://www.nintyninepercent.com/index.php/2019/01/16/hard-skills-vs-soft-skills-understanding-the-benefits-of-both/>.
3. Hard Skills vs. Soft Skills: What's the Difference? – Access code: <https://www.thebalancecareers.com/hard-skills-vs-soft-skills-2063780>.

ОСНОВНІ ОЗНАКИ КУЛЬТУРИ МОВИ І МОВЛЕННЯ ВИКЛАДАЧА

*Латигіна А. Г., завідувач кафедри іноземної філології та перекладу
Київський національний торговельно-економічний університет,
Латигіна Н. А., завідувач кафедри філософії, соціології та політології
Київський національний торговельно-економічний університет*

Культура мовлення є одним із вирішальних чинників у налагодженні викладачем соціальних і професійних контактів, засобом його самовираження за допомогою мови і мовлення. Вона відображує ціннісні орієнтації, гармонію професійних знань, комунікативних і морально-психологічних можливостей, характеризує його вихованість, уміння висловлювати думки, дотримуватись етичних норм спілкування. Опанування викладачем культури мови і мовлення,

мовленнєвого етикету є передумовою ефективності професійної і особистісної комунікації.

Педагогічна ефективність мовлення викладача залежить від рівня володіння мовою, правильного добору мовних засобів, тобто від культури мови.

Культура мови – це галузь знань, яка вивчає нормативність мови, її відповідність суспільним вимогам, а також це індивідуальна здатність особи вільно володіти різними функціональними стилями.

Поняттям «культура мовлення» послуговуються для означення певного рівня втілення мовних засобів у повсякденному усному та писемному спілкуванні. За смисловим наповненням воно відрізняється від поняття «культура мови».

Культура мовлення – це упорядкована сукупність нормативних мовленнєвих засобів, вироблених практикою людського спілкування, які оптимально виражають зміст мовлення і задовольняють умови і мету спілкування. Здебільшого це поняття вживають, аналізуючи писемні тексти, мовну практику особистості.

Культуру мовлення викладача характеризують такі ознаки:

- правильність, тобто відповідність прийнятим орфоепічним, орфографічним, граматичним, лексичним нормам. Еталоном правильності слугують норми, правила вимоги, наголошування, словозміни, слововживання, орфографічні правила у писемному мовленні тощо;

- різноманітність: володіння мовним багатством народу, художньої і публіцистичної літератури, лексичним арсеналом літературної мови (освічена людина використовує у мовленні 6-9 тис. слів), використання різноманітних мовних одиниць; інтонаційність експресивності, мелодика мовлення; стилістично обґрунтоване використання словосполучень і речень; активне мислення; постійне удосконалення і збагачення мовлення;

- виразність, яка забезпечується оригінальністю у висловлюванні думок з метою ефективного впливу на партнера по комунікації;

- ясність, тобто доступність мовлення для розуміння тих, хто слухає. Ясності мовлення сприяють чітка дикція, логічне і фонетичне наголошування, правильне інтонування, розмірений та уповільнений темп, спокійний і ввічливий тон;

- точність, або відповідність висловлювань того, хто говорить, його думкам; адекватна співвіднесеність висловлення, вжитих слів або синтаксичних конструкцій з дійсністю, умовами комунікації. Вона передбачає ретельний вибір жанру текстів, умов, середовища, колориту спілкування і залежність від культурно-освітнього рівня

мовців, їх знання предмета мовлення, від установки мовця, активного словникового запасу, вибору слова чи вислову, вміння зіставляти слово і предмет, річ, ознаку, явище;

- нормативність: відповідність системі мови, її законам;
- чистота, тобто бездоганність усіх елементів мовлення, уникнення недоречних, невластивих українській мові іншомовних запозичень. Забезпечується вона системою установок, мовною грамотністю, мовним чуттям викладача;
- стислість (раціональний вибір мовних засобів для вираження головної думки, тези);
- доцільність, тобто відповідність мовлення меті, умовам спілкування, стану того, хто висловлюється. Вона відточує, шліфує мовне чуття педагога, допомагає ефективно управляти поведінкою аудиторії (встановлювати контакт, збуджувати і підтримувати інтерес до спілкування, нейтралізовувати роздратування, викликати почуття симпатії, розкутість);
- логічність (точність вживання слів і словосполучень, правильність побудови речень, смислова завершеність тексту). Важливими умовами логічності є: уникнення невиправданого повторення спільнокоренових слів (тавтології), зайвих слів (плеоназм); чіткість у побудові ускладнених речень;
- варіативність, взаємозамінюваність мовленнєвих варіантів;
- варіантність, тобто рівнозначна змога користуватися будь-яким варіантом нормативних мовленнєвих засобів;
- простота (природність, відсутність пишномовності);
- естетичність (вираження естетичних уподобань мовця засобами мови, вміння викликати мовленням естетичне задоволення). Досягається вона завдяки вправам з риторики;
- багатство (розмаїття використовуваних слів). Чим більше різноманітних і розрізняваних свідомістю слухача мовних знаків, їх ознак припадає на «мовленнєвий простір», тим мовлення багатше і цікавіше;
- актуальність: вибір і використання викладачем життєво важливих фактів, прикладів, образів;
- конкретність: насиченість мовлення прикладами, статистичними даними, конкретизація фактів;
- належний теоретичний рівень: оснащення мовлення актуальними відомостями із філософії, соціології, психології, економіки тощо;

- практична спрямованість: зв'язок змісту мовлення з практикою, прикладна значущість теоретичного викладу.

Структурними особливостями мовлення викладача є:

а) тривалість мовлення. Вона залежить від його жанрової належності (лекція, семінар, бесіда, доповідь, повідомлення, мітингова промова і т. ін.) і визначається тим, хто говорить, на основі комунікативної інтенції (спрямованості), теми і ситуації спілкування;

б) горизонтальне членування – розміщення всіх частин виступу, змісту занять, організація матеріалу за певною системою, що створює відчуття логічної стрункості і динамічності мовлення, допомагає спрямовувати думку аудиторії в потрібне русло;

в) вертикальне членування – підпорядкованість частин тексту за значущістю. Йдеться про те, що окремі підтеми головної частини включають певну кількість смислових сегментів, які з різною ефективністю доносять інформацію до адресата;

г) використання тропів – вживання слів і висловів у переносному значенні, коли у свідомості промовця і слухачів їх пряме і переносне значення є найважливішим засобом створення виразності мовлення під час публічного виступу (використання оратором метафор, порівнянь, метонімії, іронії, парадоксу та ін.);

д) використання риторичних фігур. Це підсилює виразність, експресивність мовлення, силу його впливу на адресата, чому сприяє і вживання особливих синтаксичних конструкцій: антитези, градації, повтору, анафори, епіфори, паралелізму, риторичного звертання та ін.

Теоретичною основою культури мовлення є пізнання й осмислення мовних норм, особливостей функціонування стилів літературної мови, усвідомлення взаємозв'язків системи мови, структури мовлення й екстралінгвістичних структур; практичною – систематична увага мовця до мови і рівня власного мовлення, прагнення досягти мовленнєвої майстерності.

Досягти високого рівня культури мовлення неможливо без високої лінгвістичної свідомості носія мови, любові до мови, постійної потреби аналізувати, удосконалювати, шліфувати власне мовлення. Необхідно вдумливо читати твори майстрів різних стилів, добре оволодіти мовними нормами, стежити за їх змінами, не допускати змішування мовних явищ, проявів інтерференції (використання елементів різних мов); критично ставитися до написаного слова, не йти за «модними» тенденціями у вживанні іншомовних слів, жаргонізмів-кліше (стійких сполучень, що використовуються в певних ситуаціях), термінологізмів, «телеграфного» стилю мовлення, нарочитої спрощеності тощо.

Культура мовлення викладача є не лише показником його професійних якостей, а й чинником, що впливає на його визнання у педагогічному середовищі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Волкова Н. П. Професійно-педагогічна комунікація. – К.: ВЦ «Академія», 2016. – 256 с.
2. Волкова Н. П. Педагогічні комунікації. – Дніпропетровськ: РВВ ДНУ, 2017.
3. Дорошенко С. І. Основи культури і техніки усного мовлення. – Харків: «ОВС», 2014.
4. Лалл Д. Медіа, комунікації, культура. Глобальний підхід. – К.: «К.І.С.», 2018.

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ЛІДЕРСТВА ДЛЯ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СФЕРИ УПРАВЛІННЯ

Малиновська І. А., старший викладач кафедри іноземної філології та перекладу, Київський національний торговельно-економічний університет

Всюди, де збирається колектив, виникає проблема лідерства. В процесі формування групи деякі її учасники починають відігравати активнішу роль, їм надають перевагу, до їх слів прислухаються з великою повагою, тобто вони набувають домінуючого становища. Лідерство – складний соціально-психологічний процес групового розвитку. Його результатом стає виникнення, стабілізація і розвиток групової структури, її оптимізація і удосконалення.

Хороший лідер характеризується наступними навичками:

а) висока активність та ініціативність при вирішенні групових завдань; б) чітко виражена здатність мобілізувати, мотивувати та надихати співробітників; в) більш помітний прояв особистісних якостей, еталонних для даної групи; г) далекоглядність, бачення довгострокової перспективи.

Таким чином, лідерство виступає як один з базових механізмів диференціації соціальної діяльності та передбачає досягнення особливого положення певною особою відносно решти членів групи [1, с. 8]. Лідер – це особа, за якою співтовариство визнає право на прийняття рішень, найбільш значущих з точки зору групового інтересу. Авторитет лідера базується на вмінні згуртувати, сполучати інших для досягнення спільної мети. Така особа, регулює

взаємовідносини в групі, відстоює її цінності в груповому спілкуванні, впливає на формування загальних цінностей і, в деяких випадках, символізує їх. Лідер відрізняється від соратників незалежним мисленням, рішучістю і здатністю в критичних ситуаціях брати на себе всю повноту відповідальності за наслідки прийнятих ним рішень [2, с. 4].

В сучасному світі штучного інтелекту, мобільності запорукою довгострокового та сталого успіху є інновації. Цифрова революція, яка почала поширюватися понад десять років тому спричинює величезний вплив на культуру лідерства. Щоб бути конкурентоспроможним на ринку, слід враховувати десять найбільших лідерських тенденцій сучасності [3] та навчитися використовувати їх якомога вигідніше:

1. *Цифрове лідерство*: У світі з цифровою мережею управління вимагає цифрових інструментів. “Працюйте розумно, не важко” - девіз, який повинен допомогти компаніям рухатись вперед. завдяки цифровим технологіям. Для того, щоб допомогти формувати цифрові зміни в компанії, слід вміти швидко адаптувати структури, процеси та продукти до мінливих умов. Лідер повинен володіти цифровими та медіа-навичками, постійно набувати знань у сферах користувацького досвіду, інтернет-маркетингу, відвідувати технологічні ярмарки.

2. *Сучасні структури*: На думку засновника Tesla, SpaceX, The Boring Company, Neuralink, SolarCity та багатьох інших компаній Ілона Маска для забезпечення продуктивності не слід використовувати жорстких ієрархій чи бюрократії. Натомість він звертається до здорового глузду своїх співробітників. Основними рисами його філософії є, наприклад, не часті збори невеликими групами, уникнення складних акронімів, тобто вибір назв таким чином, щоб кожен структуру легко можна було впізнати, постійна модернізація.

3. *Корпоративна соціальна відповідальність*: Численні позитивні приклади показують, що корпоративна соціальна відповідальність набуває економічного значення та сприяє популярності продукції та економічному прибутку компанії. У часи кліматичних та соціально-суспільних проблем проекти, орієнтовані на корпоративну соціальну відповідальність, стають абсолютними лідерами. Керівники, які вже визнають цей потенціал і переносять його у компанію, можуть надзвичайно підвищити успіх компанії. Так, наприклад, план Facebook надати всій Африці доступ до Інтернету означає величезний потенціал зростання користувачів.

4. *Психологія для менеджерів*: У сучасному керівництві людині приділяється надзвичайна увага, лідер повинен вміти правильно оцінювати дії та реакції працівників. До складових психології лідерства входять: психологічне розуміння ролей (у собі та в команді), вміння збагнути поведінку та почуття людини, психологічні сфери напруги, мотиви, закономірності сприйняття та поведінки, правильне поводження з конфліктами та критикою. Безперервна освіта в психологічній галузі повинна бути на вершині списку резолюцій для керівників.

5. *Спільне лідерство*: Концепція спільного лідерства набуває все більшого значення. При цьому завдання відповідальності та управління поділяються між декількома керівниками чи членами команди, тобто різні працівники можуть виступати мотиваторами та розробниками, довіреними особами, експертами тощо. Переваги: менеджер може сконцентруватися на вимогах, які йому найбільше підходять; співпраця керівників зміцнює зв'язок із членами команди; через позицію лідерства існує творчий інноваційний потенціал; тривалий робочий час швидко знижує продуктивність, а спільне керівництво може ефективно протидіяти цьому.

6. *Розвиток особистості*: Компанії можуть готуватися до майбутніх змін лише в тому випадку, якщо співробітники та менеджери постійно розвиваються. Автоматизація, що постійно удосконалюється, забезпечує потребу у сильній внутрішній культурі навчання.

7. *Брендинг*: Емоційний зв'язок з компанією та пов'язана з цим вища мотивація та ідентифікація є основою цього корпоративного завдання. Відповідальність за персонал також означає відповідальність за брендинг роботодавців.

8. *Гнучкість*: Ця тенденція базується на чотирьох основних принципах: особи та взаємодія мають перевагу над процесами та інструментами; функціональні продукти мають пріоритет перед документацією; співпраця з замовником має перевагу над переговорами за контрактом; реагування на зміни важливіше ніж суворе дотримання планів.

9. *Емпатійне лідерство*: На сьогодні такі фактори, як кар'єрні можливості, зарплата або особисте навчання все ще відіграють важливу роль у виборі робочих місць. Та все більше талантів Покоління Y і Покоління Z при виборі місця роботи орієнтуються на цінності. Здатність розуміти працівників, колег, добре ставитись до них та проявляти співчуття стає все більш важливою для лідерів.

10. *Лідер як тренер та наставник*: Роль тренера та наставника – чи не найважливіша неофіційна роль, яку мають опанувати сучасні керівники. Лідер повинен бачити себе взірцем для наслідування, залучати корпоративну культуру до команди та передавати більше, ніж просто технічні знання. Основою як для навчання, так і для наставництва, є повна довіра між залученими та відкритість до зворотного зв'язку та критики. Роль тренера та наставника може мати надзвичайно позитивний вплив на мотивацію працівників.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гладилина И. П., Королёва Г. М. В помощь куратору учебной группы: методическое пособие. Вып. 2. / И. П. Гладилина – М.: Моск. гор. ун-т управления Правительства Москвы, 2009. – 76 с.
2. Долгарев А. В. Пути формирования лидерских качеств у будущих специалистов в вузе/ А. В Долгарев – Харків, 2018. – 3–7 с.
3. Braunleder M. Die 10 grössten leadership trends für 2019. URL: <https://trainer-akademie.de/die-10-groessten-leadership-trends-2019/>

РОЗВИТОК КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ СТУДЕНТА – НЕОБХІДНА УМОВА ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОЇ ОСОБИСТОСТІ

Михайлова Н. О., старший викладач кафедри іноземної філології та перекладу, Київський національний торговельно-економічний університет

Сучасний світ – це світ інформації, яка швидко збільшується і за рахунок цього постійно старіє та оновлюється. Сучасним світом керує інформаційне суспільство, яке висуває нові вимоги перед освітою. Однією із цих вимог є підготовка таких людей, які можуть приймати критичні рішення, знаходити свій шлях у новому оточенні і достатньо швидко встановлюють нові стосунки в реальності.

Все більш важливими стають не вузькопрофільні знання, а універсальні м'які навички (від англ. soft skills), опанувавши якими людина отримує можливість отримати роботу практично в будь-якій корпорації, що працює за сучасними законами. Вже не потребує доведення той факт, що гнучкі навички необхідні для успішної кар'єри так само, як і фахові знання та вміння. Здатність знайомитись, співпрацювати, презентувати себе, свої ідеї та результати, знаходити баланс між роботою і життям, брати на себе лідерські функції та бути класним членом команди – все це мінімальний набір характеристик для

просування майже будь-якою кар'єрною драбиною. І навіть для затятих інтровертів є гарна новина – усім цим навичкам можна і слід вчитися, це не вроджені риси характеру.

Soft Skills дозволяють бути успішним незалежно від специфіки діяльності та напрямку, в якому працює людина. Традиційно в психології їх відносять до числа соціальних навичок: вміння переконувати, критично мислити, знаходити підхід до людей, лідирувати, а також міжособистісне спілкування, ведення переговорних процесів, робота в команді, особистісний розвиток, управління часом, ерудованість, креативність і т.п.

Soft Skills важливі як в роботі, так і в житті. Велика частина навичок, які використовуються для досягнення цілей, – це вони. При цьому чим вище ви піднімаєтеся по кар'єрних сходах, тим більшу роль відіграють соціальні навички у вашому житті, в той час як професійні відходять на другий план. Адже чим вище займаний пост, тим більша кількість підлеглих і співробітників можуть проконсультуватись у вас по всіляких питаннях.

Фактично, при підборі персоналу перевіряється відповідність претендента вимогам, які поділяються на дві категорії: «жорсткі» та «м'які» вимоги. «Жорсткі вимоги» (професійні якості або «hard skills») – це професійні уміння, навички та знання, які необхідні для виконання професійних задач. Їх можна виміряти, об'єктивно оцінити. Вони пов'язані зі знанням фундаментальних та спеціальних дисциплін, здобуттям практичної підготовки тощо. Але вони значно залежать від сфери діяльності компанії та можуть відрізнитись.

Невід'ємним аспектом формування конкурентноспроможності студента як майбутнього фахівця є розвиток критичного мислення.

Через те, що освітні пріоритети зміщуються з кількості засвоєної інформації та вміння нею оперувати та використовувати у реальному житті, роль критичного мислення у процесі шкільної освіти зростає.

Організація навчальної діяльності студентів на основі критичного мислення, зокрема, й під час вивчення іноземної мови, розглядається сьогодні як важливий дидактичний напрям, у якому домінують пошук чіткої постановки питання, обґрунтування, формулювання, твердження; прагнення до максимально важливої для даного предмета точності; використання надійних джерел та посилення на них; дотримання основної теми, цілісний розгляд ситуації; утримання в полі уваги вихідного завдання; вплив сприйняття й розуміння чужих почуттів, схильність до застосування навичок критичного мислення у житті.

Відповідно до ролі та місця критичного мислення у вузівській освіті, ця методика має на меті забезпечувати певні умови:

- 1) пропонувати проблемні задачі та способи вирішення;
- 2) організовувати діалог у процесі розв'язування проблемних задач;
- 3) надавати студенту право на помилку та створювати ситуації виправлення помилок;
- 4) передбачати письмове викладення розмірковувань студентів з подальшою рефлексією.

Необхідно зазначити, що у процесі опрацювання іншомовних матеріалів на уроках іноземної мови, для підвищення якості навчання та формування критичного мислення, як правило, використовуються прийоми та стратегії з урахуванням триступеневої методики: «актуалізація – усвідомлення - рефлексія».

Першим етапом є – актуалізація, під час цього етапу найкраще використовувати прийом «мозкова атака», яка вимагає від студентів перегляду наявних знань з даної теми, постановки цілей, мети тощо. На заняттях з іноземної мови «мозкова атака» може проводитись в індивідуальному, парному або ж груповому режимі. Головним принципом стратегії є те, що викладачем повинні прийматись як правильні, так і не правильні відповіді.

Наступним кроком у формуванні критичного мислення на уроках іноземної мови є – осмислення. Цей етап характеризується більш складною структурою та складнішими завданнями для виконання, він займає основну частину заняття. Такі технології критичного мислення, як аналіз, оцінювання, зіставлення, можуть бути використані на занятті і в свою чергу допоможуть оптимізувати розвиток діалогічної компетентності студентів.

Заключним етапом є – рефлексія, яка базується на обговоренні поданої теми. Одночасно студенти мають можливість оцінити власні погляди, звички та порівняти їх з поглядами інших студентів. На цьому етапі може бути використаний прийом мікродіалогу. Використовуючи технологію критичного мислення на заняттях іноземної мови, студенти матимуть змогу ширше застосовувати усне та писемне мовлення, тобто активізують навички говоріння та письма, тому метою розвитку навичок критичного мислення є надання змоги вільно включатись в обговорення проблеми, швидке знаходження рішень.

Таким чином, необхідно розширювати використання критичного мислення серед студентів на заняттях через його значущість у розвитку ефективного вивчення іноземної мови у вищому навчальному закладі. Так розвиток навичок критичного мислення вважається одним із

завдань викладачів іноземної мови. Використання на уроках стратегії критичного мислення надасть можливість сформувати гармонійно розвинуту, конкурентоспроможну особистість, яка набуватиме уміння і навички потрібні в подальшому житті.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Длугунович Н. А. Soft skills як необхідна складова підготовки ІТ-фахівців / Н. А. Длугунович // Вісник Хмельницького національного університету. – 2014. – № 6 (219). – С. 239 –242.
2. Зінченко А. Г., Саприкіна М. А. Навички для України 2030: погляд бізнесу. Київ, 2016. 36 с.
3. Коваль К. О. Розвиток «soft skills» у студентів – один з важливих чинників працевлаштування: Вісник Вінницького політехнічного інституту, 2015. № 2. С. 162-167.
4. Європейський словник навичок та компетенцій [Електронний ресурс] / DISCO European Dictionary of Skills and Competences. — Режим доступу : http://disco-tools.eu/disco2_portal/.

BLENDED-LEARNING: ІМПЛЕМЕНТУВАННЯ МЕТОДИКИ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ У ЗВО

*Мірошник В. В., викладач кафедри іноземної філології та перекладу,
Київський національний торговельно-економічний університет*
*Титаренко А. М., викладач кафедри іноземної філології та перекладу,
Київський національний торговельно-економічний університет*

Змішане навчання - це термін, який все частіше використовується для опису способу поєднання електронного навчання з традиційними методиками та незалежним навчанням для створення нової гібридної методики навчання. Це являє собою новітню техніку, ніж просто використання комп'ютерів у процесі навчання; це в багатьох випадках є принциповою зміною способу викладання вчителів та студентів до досвіду навчання.

Не існує єдиного визначення змішаного навчання. Багато хто використовує такі терміни, як *гібридне*, *змішане* або *інтегративне навчання* для опису єдиної тенденції. Ця тенденція є досить значною. Для порівняння: у 2000 році приблизно 45 000 студентів пройшли онлайн-курси з певного предмету на одній з освітніх платформ, а майже через десятиліття вже понад 3 мільйони студентів пройшли ті ж самі курси.

Змішане навчання складається з трьох основних компонентів:

- Традиційні заняття в класі при особистому контакті студентів та викладача

- Онлайн навчальні матеріали, часто це можуть бути заздалегідь записані лекції того самого викладача.

- Самостійне вивчення матеріалу. Навчання, під час якого студент користується матеріалом лекцій та навичок, отриманих під час уроків.

Курс, створений за змішаною моделлю навчання, дозволяє оптимально використовувати час для прямої взаємодії викладач-студент під час занять Традиційна освіта, як правило, робить акцент на наданні матеріалу за допомогою лекції, тоді як у змішаній моделі навчання лекції можна записати лекції у форматі відео, що дасть змогу студентам розпоряджатися своїм власним часом самостійно.

Змішаний підхід до навчання забезпечує максимальну гнучкість у поданні контенту. Складні теми можуть бути представлені під час аудиторних занять, а інші теми можуть бути доступні онлайн.

Спланована стратегія змішаного навчання дає змогу максимально швидко та ефективно охопити максимальну кількість студентів. А з цифровими активами, такими як відео записи та електронні книги, з'являється величезний потенціал для повторного використання.

Нові методики навчання дають змогу знизити вартість навчання, зменшити витрати на проїзд, проживання у певному навчальному закладі. Треба додати, що такі методики є особистісно-орієнтованими, так як вони дають змогу студентам сконцентруватися на певному матеріалі, якщо вони цього потребують.

А зараз стисло оглянемо деякі інтернет ресурси, які можуть бути впроваджені у навчальний процес у ЗВО.

Lingua.ly - один з найкращих інструментів, доступних сьогодні для того, щоб допомогти користувачам досягти успіху в іноземній мові, з акцентом на практику читання та засвоєння лексики. Доступна у чотирьох варіантах: як розширення Chrome, веб-додаток, додаток для iOS та додаток для Android.

Незалежно від того, на якій платформі ви вирішили використовувати *Lingua.ly*, система автоматично синхронізує всю вашу інформацію та дані на всіх пристроях. В даний час система підтримує наступні мови навчання: англійська, іспанська, французька, іврит, арабська, російська, голландська, італійська, португальська та німецька, хоча користувачі можуть перекладати ці мови навчання на більшу кількість мов, включаючи мандарин та турецьку. Система більше підходить для тих учнів, які вже володіють мовою мінімальної кількості знань і можуть прочитати хоча б основні речення.

Anki - це потужний інструмент для серйозного вивчення мов, особливо тих, хто прагне швидко збільшити свій словник. Програмне забезпечення доступне у трьох формах: настільний, мобільний (як для iPhone, так і для Android) та ноутбук / планшет. Все це можна синхронізувати між собою. Основна ідея полягає у використанні флешкарток, що дає змогу опанувати велику кількість лексичного матеріалу. Крім того є можливість трансформації текст-мовлення, що допомагає в опануванні правильної вимови.

Tatoeba - це платформа для прихильників мови, що базується на ідеї спільного наповнення текстів (corpus) користувачами. Corpus - це просто назва, яку дають будь-якій збірці текстів. Користувачі платформи перекладають цей масив текстів різними мовами одночасно. Де-які речення навіть мають мовне озвучування.

iTranslate Voice - це додаток для перекладу який має потенційні можливості стати не менш відомим ніж Google Translate. Версія програми Android має дещо інші функціональні можливості ніж версії iPhone (остання пропонує де-кілька додаткових функцій). Додаток пропонує трансформацію перекладу *текст-мовлення* та *мовлення-текст* на достатньо високому рівні.

Підсумовуючи, хотілось відмітити, що на сьогоднішній день кількість інтернет-ресурсів, освітніх платформ та різноманітних додатків невинно зростає. Обираючи безкоштовний інтернет-контекст для вивчення мови, треба брати до уваги, що де-які ресурси не є доцільними для використання на тому чи іншому етапі навчання. Якщо говорити про самостійну роботу студентів над підтриманням належного рівня володіння мовою треба відмітити, що це є пошуково - аналітичний та особистісно-орієнтований процес. Є необхідність випробувати на собі запропоновані методи вивчення мови для того, щоб зрозуміти чи є вони прогресивними та доцільними у використанні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Hofmann, J. Top 10 Challenges of Blended Learning (And Their Solutions!) [Електронний ресурс] / J. Hofmann. – Режим доступу: <http://blog.insynctraining.com/top-10-challenges-of-blended-learning>.
2. Теорія та практика змішаного навчання : монографія / [Кухаренко В. М., Березенська С. М., Бугайчук К. Л. та ін.] ; за ред. В. М. Кухаренка. – Харків : Міськдрук, НТУ ХПІ, 2016. – 284 с.

SOFT SKILLS DEVELOPMENT AND LANGUAGE TEACHING AS BASIS OF PROFESSIONAL GROWTH

Olha Nykytenko, Senior Lecturer of the Department of Foreign Languages for Business and International Communication, National University of Food Technologies

A change in the nature of economy and society in the conditions of transition to the informational stage of the development of modern civilization has led to the labor market transformation and new requirements to labor force.

The Law of Ukraine "On Education" states that ... the purpose of education is the comprehensive development of a person as a personality and the highest value of society, the development of their talents, mental and physical abilities..." [1].

In recent years researchers admit that teaching of students should be based on developing the fundamental competencies of their professionalism ("hard skills") as well as the "soft skills", which role in the process of professional development of employees and companies substantially increases. Managers strive to hire, retain and promote employees with a high level of development of soft skills.

According to Will Kenton "Soft skills are character traits and interpersonal skills that characterize a person's relationships with other people. In the workplace, soft skills are considered to be a complement to hard skills, which refer to a person's knowledge and occupational skills" [3].

In the 21st century, the contribution of hard skills to the professional success of an employee is only 15%, while soft skills determine the remaining 85% - such are the results of the study done by Harvard University and Stanford Research Institute.

Alison Doyle makes the difference between hard and soft skills noting that "Soft skills are different from hard skills, which are directly relevant to the job to which you are applying. These are often more quantifiable, and easier to learn than soft skills. ... Regardless of the job to which you're applying, you need at least some soft skills. In order to succeed at work, you must get along well with all the people with whom you interact, including managers, co-workers, clients, vendors, customers, and anyone else you communicate with while on the job. These are the types of skills all employers value" [2].

"As employers seek to improve the cultural fit and success of their new hires, we are seeing a shift away from an emphasis on hard

skills in favor of a closer focus on soft skills. Hard skills are the technical, specific abilities which can be taught. Soft skills, on the other hand, are generally more subjective and elusive, referring to personal and interpersonal qualities and characteristics. The advantage with soft skills is that they give employers a deeper insight into their potential hires” [4].

Generally, employers look for applicants not only with work experience, but also with “soft” skills, including six of the most popular ones: flexibility / ability to adapt; communication skills; ability to solve problem situations; creativity; interpersonal skills; ability to work in a team. Traditionally, in psychology, they are referred to as social skills: the ability to persuade, approach people, lead, interpersonal communication, negotiation, teamwork, personal development, time management, erudition, creativity, etc.

Unfortunately, most universities do not pay much attention to the development of students’ “soft skills” while curriculum is overloaded with courses that develop students “hard skills”. Great changes should be made to focus the subjects on the constant development of transferrable skills necessary for future career and social success.

The part of the academic community considers social and humanitarian disciplines, primarily foreign languages, to be the most effective disciplines for “soft skills” to be formed. Case studies, group projects, imitations and debates are thought to be the most effective teaching methods.

Normally, all students collectively discuss the solution to a major problem, gradually approaching it in small steps. Debates and projects, for instance, contribute to the improvement of such communication skills as listening, speaking, reading and writing. Besides, they simultaneously develop teamwork skills, strategic presentation skills and critical thinking that any future employer will appreciate. Both multimedia projects and Internet technologies for the development of skills also receive comparatively high ratings, reflecting the deeper immersion and diversity of the experience of the younger generation in a digital environment. Thus, teaching methods to a greater extent than the content of training itself affect the development of “soft skills”.

It is necessary to mention interactive learning of foreign languages that involves rational use of all possible educational tools (methods, techniques and forms of teaching) in complex. The purpose of such training is to achieve a certain level of foreign language competence, and the ways of its implementation are selected in

accordance with the learning objectives, age and individual characteristics of students.

This means that when choosing any interactive method of teaching, the teacher must clearly understand its purpose and present the expected results, taking into account the psychological characteristics of the students of this group and anticipate how emotionally perceived they will be. If calculated correctly, you can greatly improve the effectiveness of foreign lessons, and in the case of incorrect calculation - lose contact with the audience and impair relationships and learning outcomes.

To conclude, today's labor market requires a person with comprehensive development, which would ensure competitiveness at the very beginning of their professional activity. The importance should be given not only to professional knowledge of a specialist in the field, but also to their ability to respond promptly to market requirements, be constantly engaged in self-education, be able to take responsibility for the results of their own activities. It is soft skills that are significantly important for both work and life, contributing to personal growth, success and goal achievement.

LIST OF SOURCES USED

1. Закон України «Про освіту»: За станом на 8 груд. 2006 р. / Верховна Рада України. - офіц. вид. – К.: Парлам. вид-во, 2006. - 40 с. – (Сер. «Закони України»).
2. Doyle, A. (2017). List of Soft Skills. [online resource] - Mode of access: <https://www.thebalance.com/list-of-soft-skills-2063770>
3. Kenton, W. (2019). Soft Skills [online resource] - Mode of access: <https://www.investopedia.com/terms/s/soft-skills.asp>
4. Rudolph, B. (2017). The Importance of Soft Skills in the Hiring Process. [online resource] - Mode of access: <https://www.skywatersearch.com/post/importance-soft-skills-hiring-process>

ОСНОВНІ НАВИЧКИ SOFT SKILLS, ЯКІ ЗНАДОБЛЯТЬСЯ СТУДЕНТУ XXI СТОЛІТТЯ ДЛЯ УСПІШНОСТІ У ЖИТТІ ТА КАР'ЄРІ

Пасик-Косарева Н. О., викладач кафедри іноземної філології та перекладу, Київський національний торговельно-економічний університет

Країни Європейського Союзу формують такі поняття м'яких навичок як SoftSkills – міжпрофесійні та універсальні навички, корисні для будь-якого виду діяльності; дозволяють швидко адаптуватися до нових умов, вирішувати нагальні питання та змінювати сферу зайнятості.

Для того, щоб дізнатися, у якому напрямі слід розвивати свої здібності, слід звернути увагу на дослідження спеціалістів з персоналу провідних компаній України. Посилаючись на інтерв'ю HR-директора Оксани Семенюк видання «Дзеркало тижня» слід виділити якості, які повинні мати претенденти на посади у вітчизняних та закордонних компаніях:

- Комунікація;
- Уміння вирішувати складні проблеми, оцінка та прийняття рішень;
- Уміння виокремлювати основні дані з потоку інформації;
- Взаємодія з іншими;
- Ведення переговорів.

Чим вище особа піднімається по кар'єрних сходах, тим більшу роль відіграють соціальні навички у житті, в той час як професійні відходять на другий план. Провідні спеціалісти вірять, що співробітники, які володіють такими навичками будуть краще справлятися з поставленими задачами та швидше досягати кінцевого результату.

Компанія Microsoft у 2016 році провела дослідження, де виокремила найголовніші навички для 60-ти топових найоплачуваніших професій:

- Ораторські та комунікативні здібності;
- Створення презентацій;
- Менеджмент проектів;
- Високий рівень самоорганізації.

Сьогодні близько 85% тренінгових програм орієнтовані на вдосконалення SoftSkills.

Багато лідерів володіють цими здібностями і застосовують їх інтуїтивно, багато інших повинні тренуватися і працювати, щоб розвинути ці навички. Науково встановлено, що людині від природи даються деякі такі навички, але їх сила не більше 15% від того максимуму, які можна розвинути завдяки регулярній практиці.

Професійний тренер, книги та статті з лідерства, робота над собою можуть допомогти розвинути ті області, які вимагають поліпшення. Ще одним ефективним способом для поліпшення своїх якостей вважається спостереження та наслідування людей з

розвиненими та вдосконаленими Soft Skills. Сьогодні ці навички для студентів важливіші, ніж будь-коли раніше. Вони не лише забезпечують основу для успішного навчання, але дають можливість процвітання студентів у світі, де зміни постійні та навчання ніколи не припиняється. І вони, також, надзвичайно важливі для добробуту нашої країни.

На сьогоднішній день важливо висвітлити національну увагу в питанні важливості цих навичок для наших учнів та студентів, визначити критичні елементи успішної освіти у XXI столітті та виділити ресурси, дослідження, політику та найкращі практики, які приносять ці навички в групу. Як приклад цього, запущено новий дослідницький короткий опис з компанією Pearson, який не тільки підкреслює важливість співпраці від «колиски до кар'єри», але і визначає стратегії, які викладачі можуть використовувати для викладання та вимірювання цієї майстерності. У свою чергу цей опис дає можливість викладачам знати, як налагодити співпрацю в групі.

У дітей є ранні можливості розвивати основоположні навички, які допоможуть їм міркувати, творчо мислити, аналізувати дані та спільно працювати в майбутньому. Позауніверситетські програми – найважливіша частина навчання, що забезпечує набуття студентами академічних, соціально-емоційних та трудових навичок для досягнення успіху в XXI столітті.

Студенти повинні мати можливість розвивати уміння, навички та знання для розуміння та участі у глобально пов'язаному світі. Ми побачимо, що сьогоднішні аудиторії орієнтуються не лише на знання вмісту, а й на забезпеченні того, щоб студенти розробляли інноваційні рішення, критично продумували складні проблеми та вміли працювати та спілкуватися у різних колективах.

Тоді ми можемо перекоонатися, що всі наші студенти мають повноваження досягти успіху з сьогоднішніми навичками.

ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ ТА ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

*Рудешко Є. В., старший викладач кафедри сучасних європейських мов,
Київський національний торговельно-економічний університет*

Освітні технології викладання іноземних мов змінюються в умовах реформування вищої школи. Кардинальні зміни економічного життя нашої країни спричинили модернізацію мовної освіти.

Розширення технологій призвело до виникнення інноваційних методів викладання, таких як вивчення мов за допомогою безлічі комп'ютерних програм та Інтернету.

Без використання сучасних технологій неможлива якісна мовна підготовка студентів. В умовах міжнародної інтеграції важлива комунікативна орієнтованість навчання, що передбачає обов'язкове оволодіння засобами та формами спілкування, притаманними професійному і науковому середовищам.

Сучасні технології є професійно орієнтованими. Вони включають використання телекомунікаційних та інформаційних технологій, дистанційне навчання, створення презентацій у програмі PowerPoint, нові тестові технології, використання ресурсів Інтернету, навчання у комп'ютерному середовищі (блоги, форуми, електронна пошта).

Різні методи та підходи у навчанні є важливими. Але, жоден метод не є ідеальним. Найкращий метод – це той, який розвиває чотири важливі навички – слухати, говорити, читати та писати.

Існують різні підходи викладання англійської мови, які змінюються час від часу. На сучасному етапі розвитку методичної науки основними є комунікативний та конструктивістський.

Метою комунікативного метода є оволодіння комунікативною компетентністю. Управління навчанням здійснюється не через граматику, а керується комунікативними намірами (інтенціями). Комунікативний підхід стверджує, що недостатньо просто знати, як побудувати граматично правильне речення. Комунікативно компетентна людина також повинна знати, як створити відповідне, соціальне прийнятне висловлювання у різних контекстах спілкування. Підхід акцентує увагу на мовній практиці, на участі учнів у вільному спілкуванні.

В основі конструктивістського метода знаходиться активне навчання студентів. Задача викладача не навчити, а сприяти навчальному процесу. Урок виступає орієнтовним на дію. Студентів спонукають самостійно конструювати свої знання (наприклад у рамках проектної діяльності).

Нещодавнє розширення технологій призвело до виникнення численних інноваційних методів навчання, таких як навчання із комп'ютерною підтримкою, метод стимуляційний, метод рольових ігор, метод «Кейс – стаді» (робота над проблемними ситуаціями), веб – вивчення мови.

Найпоширенішою формою активного навчання може бути спільне та кооперативне навчання (запрошення до групової або колективної роботи). Колаборативне навчання – це те, коли студенти

працюють разом для отримання спільних результатів і оцінюються як група, тоді як кооперативне навчання стосується групової роботи, коли виробляється спільна мета, але студенти оцінюються індивідуально. При активному навчанні студенти аналізують та застосовують те, що вивчають, на відміну від пасивного навчання. Такі заходи, як тематичні дослідження та проблемні сценарії дають можливість студентам практикувати навички. Активне навчання може бути хорошим способом підготовки студентів до майбутньої роботи.

В сучасному суспільстві дуже важливою потребою залишається підвищення ефективності навчання іноземних мов. Завдяки новим методам, викладання англійської мови зазнало цілеспрямованої зміни в частині розробки навчальних програм, навчальних матеріалів та методики викладання. Навчання іноземних мов поступово стає більш осмисленим та соціально більш актуальним.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Елизарова Г. В. Культура и обучение иностранным языкам / Г. В. Елизарова. – СПб. : Изд-во РГПУ им. А. И. Герцена, 2004.–291 с.
2. Ключковська І. М. Інноваційні підходи у викладанні іноземних мов у вищих технічних навчальних закладах // Сучасні проблеми лінгвістики та навчання іноземних мов у контексті Болонського процесу. – К. : Знання, 2005. – С.67-69.
3. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія та практика : підручник для студ. / під ред. С. Ю. Ніколаєвої. – К. : Ленвіт, 2013. – 590 с.
4. Тригуб І. П. Мотивація студентів як один із основних факторів успішної професійної підготовки / І. П. Тригуб // [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ст.: <http://naub.oa.edu.ua/2014/motyvatsiya-studentiv-yak-odyn-iz-osnovnyh-factoriv-uspishnoji-profesijnoji-pidhotovky/>.
5. ECTS Users'Guide – 2015. Retrieved from <https://ec.europa.eu/education/library/publications/2015/ects-users-guide>

РОЗВИТОК SOFT SKILLS У СТУДЕНТІВ (НА ПРИКЛАДІ НАВЧАЛЬНОГО КОМПЛЕКСУ MENSCHEN НІМЕЦЬКОГО ВИДАВНИЦТВА HUEBER)

Слаба О. В., кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов, Київський національний лінгвістичний університет

Уміння працювати в команді, витривалість, здібність переконувати або йти на компроміс – без переліку так званих «м'яких навичок» сьогодні не обходиться практично жодне оголошення про вакансії. Soft skills, які розуміють як комунікативні та організаторські здібності, є не лише питанням характеру [1]. Розвивати ці навички і можна і навіть потрібно.

Зміни у суспільстві та технологіях ставлять освіту перед великими викликами. В епоху цифрових та глобальних зрушень змінюється викладання і навчання. Після підписання Болонської декларації з'явилися нові програми, ініціативи, які ставили за мету знайти загальноєвропейський консенсус у визначенні того, що повинні вміти робити після закінчення випускники ВНЗ.

Серед основних компетенцій soft skills було сформульовано як Радою Європи, так і Єврокомісією іншомовна та міжкультурна компетенції, медіація та онлайн-спілкування визначають нові масштаби, які послідовно реалізуються у підручниках від видавництва *Hueber*. Зі студентів більше не прагнуть зробити носіїв мови, натомість вони повинні розвивати свою мовну компетентність та знання про мову, а також міжкультурну компетентність.

Предмет іноземна мова володіє великим потенціалом у процесі формування компетентного спеціаліста. Використання в практиці викладання німецької мови та інтегрування в програму підготовки студентів економічних спеціальностей навчальних підручників, укладених відповідно до нормативних вимог європейської освіти, забезпечує ефективне компетентнісне навчання.

На прикладі навчального комплексу *Menschen* німецького видавництва *Hueber*, можливо простежити наскільки вдало тема медіації інтегрується у нові формати завдань у таких сферах як вміння працювати в команді, інтеркультурна компетентність та стратегічні знання. Нові цифрові види текстів та нові навчальні інструменти також є важливими компонентами навчання.

Навчальний комплекс *Menschen* передбачає постійне звернення до інформаційних технологій і може кваліфікуватись як мультимедійний, починаючи від невеликих завдань на аудіювання в одному ключі як для домашнього опрацювання, так і класної роботи, перегляд короткометражних сюжетів до кожної з тем – виключно самостійно – до можливості отримати online-тестові завдання. Дидактика навчального комплексу *Menschen* дозволяє усунути «панівну роль» викладача на занятті та надає можливість тим, хто навчається самостійно опановувати теоретичними аспектами

граматики. Навчальний комплекс з німецької мови *Menschen* спрямований на формування міжкультурної компетенції.

Інтегрований DVD-ROM для студента в підручнику дає можливість самостійно попрацювати над матеріалом уроку на комп'ютері. Студент обирає сам відповідно до власних інтересів завдання для професії, країнознавчу інформацію, диктанти, завдання для придбання автоматичних навичок, цікаві короткі фільми для повторення.

Уміння працювати в команді студенти розвивають під час підготовки презентацій, які представлені у навчальному комплексі *Menschen* та мають комунікативну орієнтацію. Вони вчаться розподіляти завдання, організовувати час, шукати та структурувати інформацію, виступати публічно. При підготовці до проектних робіт студенти вчаться слухати, обговорювати, домовлятися, презентувати свої ідеї.

Весь життєвий досвід, який отримує студент під час навчання, допоможе в майбутньому у вирішенні будь-яких складних ситуацій. Адже кожному доводиться одного чудового дня самостійно організовувати вечірку, шукати практику, планувати подорож, тобто ставити перед собою завдання, що потребують комплексного підходу. Все це знадобиться в роботі.

Багато студентів паралельно з навчанням працюють, серйозно займаються музикою або спортом. Все це вчить самоорганізації та раціональному плануванню часу. А участь в різних студентських ініціативах або виконання функції тьютора в гуртожитку допомагає вдосконалювати комунікативні навички та брати на себе відповідальність за рішення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гоголкина Т., Павленко А. Навички в м'якому варіанті – теж передумова для успіху. – URL: <https://www.dw.com/uk/навички-в-мякому-варіанті-теж-передумова-для-успіху/a-15343547>
2. Evans S., Pude A., Specht F. Menschen A1. Kursbuch. – Ismaning: Hueber Verlag, 2012. – 192 S.

ON THE ISSUE OF SOFT SKILLS FORMATION IN THE PROCESS OF TEACHING STUDENTS FOREIGN LANGUAGES

Oksana Soshko, PhD in Philology, Associate Professor of Foreign Philology and Translation Department, Kyiv National University of Trade and Economics

The changing nature of economy and society in the context of transition to the information stage of modern civilization development has led to a transformation of the labour market and new labour requirements, which, in addition to professional competencies, include a range of super-professional skills called "soft skills". Today, the availability of soft skills for employees is becoming a competitive advantage in the labour market. Employers point to an unsatisfactory level of interpersonal, communicative and analytical skills of graduates. Possession of soft skills is of particular importance for specialists in various sectors of economy. Because of the extreme importance in soft skills formation is the study of foreign languages; it is proposed to include in the foreign language training of higher educational establishments students a methodological system for the development of soft skills. Accordingly, educational reforms are being actively pursued in market economy countries, which include the inclusion of soft skills as significant benchmarks in bachelor's and master's degree programs. In the scientific community, the issue of developing soft skills in the process of teaching the disciplines of professional cycle is being actively investigated. At the same time, the study of theoretical studies on the issue of soft skills formation shows that this problem is complex and should be approached in a comprehensive manner. Great potential in the formation of soft skills has the discipline "Foreign language". Possession of soft skills is especially significant for future specialists in the field of international relations, who should interact with representatives of foreign countries and regions in the field of politics, diplomacy and business using English as the language of international communication and should be able to manage their emotional state, influence interlocutors, reach compromises and successfully resolve conflicts.

"Soft" skills are usually considered in addition to technical, "hard" skills, that is, professional skills that ensure the performance of professional actions. Soft skills are skills related to communication, creativity and control; they determine the effectiveness of thinking. Studies show that hard skills guarantee only 15% success, while the remaining 85% depend on soft skills. Unlike hard skills, which can be formed and developed over time, soft skills are more difficult to master and change. The analysis shows that a number of soft skills are part of universal and general professional competencies designated in the program for students of higher educational level Bachelor: ability to carry out social interaction and realize their role in the team; ability to perceive the intercultural diversity of society in a socio-historical, ethical and philosophical context; ability to manage their time, build and implement the path of self-development based on the principles of education throughout life; ability to participate in organizational and

management activities and carry out management decisions according to the profile of activity. Professional language education should be aimed at creating students' readiness for upcoming professional activities in the context of intercultural interaction. English language proficiency of humanitarian students is often higher, which makes it possible to organize work not only on language, but on professionally-oriented material. The following groups of soft skills can be distinguished, which should be formed among humanitarian students in the foreign language classes:

1. Personal professional abilities are human abilities reflecting personal emotional intelligence and qualities, ensuring personal growth and the effectiveness of work. These include: 1) self-awareness and self-control, 2) empathy, 3) critical thinking, 4) independence in decision making, 5) time management skills, 6) personal development, 7) self-motivation and desire to achieve the goal, 8) responsibility, 9) flexibility, 10) professionalism, 11) positive attitude, 12) ethics (professional ethics, ethical standards of polite communication), 13) clarity of value orientations, 14) willingness to compromise.

2. Interpersonal professional abilities are a group of soft skills that characterizes a person's relationship with other people in the course of professional activity. They include: 1) sociability, 2) ability to interact with foreign cultural interlocutors, 3) ability to overcome difficulties in communication, 4) leadership skills, 5) ability to work in a team, including international, 6) ability to convince, 7) cultural sensitivity, 8) ability to negotiate.

Implementation of methodology for the formation of soft skills is based on the principles of communicative, cross-cultural, professional, student-oriented focus of learning, interdisciplinary connections, modular training. Technology of formation of soft skills provides for the phased construction of the educational process and involves the following steps: information and motivational stage, practical stage and the stage of evaluation. It is advisable to distribute the training material into two modules. The first module is intended for the formation of personal professional soft skills, the second module serves to teach interpersonal professional soft skills.

Information and motivational stage is aimed at the formation of students' knowledge necessary for the development of soft skills as well as to create a positive attitude towards the activities. For this purpose, the information-receptive teaching method is used, which provides students with the necessary information in the form of introductory conversation, interactive lectures, mini-lectures, discussions. In addition, at this stage, students are invited to perform exercises and tasks that enable them to focus

on the topic being studied, to recognize the role of soft skills in future foreign-language professional communicative activity.

The purpose of the **practical stage** is to apply the acquired knowledge and experience in new conditions for the direct formation of soft skills. At this stage, problematic, heuristic, and research methods are used, that involve the creative activity of students' search for the solution of new problems for them. At this stage, students actively experiment with the use of soft skills in the process of solving cases, participate in role playing, debates, dramatization of situations, perform project work.

The purpose of the **assessment phase** is reflective analysis, students' self-control of acquired knowledge and the formation of soft skills, as well as their own learning activities, and supervision by the teacher. At this stage, methods of control and self-control are implemented. The methods include the use of questionnaires, filling out the soft skills development form, discussing and assessing the level of students' soft skills.

Thus, one of the most important aspects of bachelor training in foreign language classes at the university is the formation and development of soft skills. Despite the complexity of mastering and adjusting these types of skills, the work on their formation in the course of professionally oriented English teaching at the university allows to draw students' attention to the role of personal, professional and interpersonal abilities for the implementation of effective professional activities, prepare them to work in the context of cross-cultural, interstate interaction.

LIST OF SOURCES USED

1. Abbas A. Integrating the English language teaching and learning process with soft skills // International Conference on Education and Language. Lampung, Indonesia: UBL, 2013. P. 303-310.
2. Doff A., Thaine C., Puchta H. Empower B2. Upper Intermediate: Student's Book. Cambridge: Cambridge University Press, 2015. 176 p.
3. Hofstede G. Diplomats as cultural bridge builders [Электронный ресурс]. URL: <https://www.diplomacy.edu/resources/general/diplomats-cultural-bridge-builders>
4. Ivonina A., Chulanova O., Davletshina Yu. Modern directions of theoretical and methodological developments in the field of management: the role of soft skills and hard skills in the professional and career development of employees [Электронный ресурс] // Наукovedenie. 2017. Т. 9. № 1. С. 1-18. URL: <http://naukovedenie.ru/PDF/90EVN117.pdf>
5. Mitchell G. Essential soft skills for success in the 21st century workforce as perceived by Alabama business/marketing educators [Электронный ресурс] URL: http://etd.auburn.edu/bitstream/handle/10415/1441/Mitchell_Geana_57.pdf

6. Parsons T. Definition: Soft skills [Електронний ресурс]. URL: <https://searchcio.techtarget.com/definition/soft-skills>

7. Slezko Y. Soft skills formation in the process of teaching professionally oriented foreign language to international relations students [Електронний ресурс] URL: http://scjournal.ru/articles/issn_1997-2911_2019_9_84.pdf

РОЗВИТОК КУЛЬТУРИ ДІАЛОГУ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Строкань Н. О., старший викладач кафедри іноземної філології та перекладу, Київський національний торговельно-економічний університет

Розвиток комунікативної компетентності особистості, як важливої складової у системі формування «soft skills», немислимий без розвитку культури діалогу, яка проявляється в умінні слухати, ставити запитання, аналізувати відповідь, розуміти іншого, бути уважним, спостережливим, встановлювати контакт, бачити і розуміти реакцію аудиторії тощо [6]. Це компетентність, яку не можна «сформувати» за короткий відрізок часу, її розвиток повинен здійснюватися на всіх етапах становлення молодого людини. На наш погляд, дисципліна «іноземна мова» має потужний потенціал в аспекті розвитку культури діалогу у студентів. Щоб зрозуміти взаємозв'язок, необхідно усвідомити особливості психологічної природи культури діалогу. Дослідники розрізняють інтрапсихологічну сторону культури діалогу (діалогічну свідомість), яка містить діалогічне мислення (забезпечує сприйняття Іншого як рівноправного суб'єкта, розуміння цінностей Іншого і можливість формування загальних цінностей); діалогічну установку (забезпечує готовність сприймати Іншого як індивідуальність, безоцінно приймати самостійність і унікальність його смислової позиції і будувати на цій основі його розуміння); емпатію (дозволяє досягати емоційні стани іншої людини, і через емоції бачити ситуацію з його точки зору). Інтерпсихологічну сторону культури діалогу (діалогічну компетентність) складають наступні компоненти: когнітивний (теоретичні знання в області діалогічного спілкування); ціннісно-мотиваційний (забезпечує формування сукупності спонукань і установок, які детермінують, спрямовують і регулюють процес діалогічного спілкування); аналітико-прогностичний (дозволяє визначати логіку розвитку діалогу, планувати його хід, виробляти готовність до майбутніх взаємодій; забезпечує

практичний аналіз і адекватну оцінку ефективності діалогу тощо); операційний (дозволяє виробляти оптимальну стратегію і тактику діалогу на основі управління власною поведінкою; забезпечує здійснення плану і програми діалогічного взаємодії за рахунок продуктивної реалізації діалогічних умінь; дозволяє конструктивно вести діалог в конкретних ситуаціях тощо) [5].

Вважаємо, що на заняттях з іноземної мови можуть бути створені оптимальні умови для розвитку культури діалогу як на рівні діалогічної свідомості, так і на рівні діалогічної компетентності. Дослідники помітили велике значення оволодіння іншими мовами в розвитку особистості, її мислення, світогляду, світосприйняття. Класична модель європейської освіти людини містила вимогу володіння кількома іноземними мовами, це споконвічно вважалося ознакою освіченості й інтелігентності особистості. Як зазначає академік Л. Щерба, вивчення іноземної мови дозволяє «усвідомити власне мислення», при цьому маються на увазі не лише усвідомлення різних способів оформлення думки, а й осмислення особливостей сприйняття світу представниками рідної та іноземної мов, тобто як мовну, так і когнітивну сторони мовної свідомості [7]. Один із провідних експертів у сфері білінгвізму професор С. Baker вважає, що двомовні діти можуть мислити більш швидко, гнучко й творчо, ніж одномовні, бо мають декілька слів для предметів і думок, а отже зв'язки між словами й поняттями не надто тісні; вони користуються двома різними моделями тлумачення в літературі, традиціях, ідеях, а також в способах мислення й поведінки; дві мови уможливають широкий культурний досвід, більшу толерантність по відношенню до Іншого [1]. У дисертаційному дослідженні В. Волкової зазначається, що іноземна мова служить засобом розширення диференціації й уточнення категоріального апарату, вивчаючи її, людина реорганізує свій спосіб бачення речей, подій, фактів [3].

Як правило, вивчаючи іноземні мови, люди орієнтуються, насамперед, на прагматичні цілі, реалізація яких полягає у вмінні вживати та розуміти чужу мову. Проте сьогодні вже доведено, що простого володіння іншою мовою недостатньо, щоб успішно взаємодіяти з представниками інших культур. Нині йдеться про міжкультурне спілкування, яке потребує міжкультурної комунікативної компетенції. Головною причиною проблем міжкультурного спілкування вважається неспівпадіння картин світу комунікантів: реальної, культурної, мовної. Під впливом власної культури створюється міцна ілюзія свого бачення світу, способу життя, менталітету й т.п. як єдино можливого й, головне, єдино

допустимого. Як зауважив відомий вчений В. фон Гумбольдт, мова описує навколо людини коло, вийти з якого можна, якщо тільки вступаєш в інший такий же круг. Культурний шок - це свого роду ментальна реакція на чужий «software». Таким чином, міжкультурні непорозуміння можна подолати лише за умови виховання терпимості до чужих культур, пробудження інтересу й поваги до них, подолання в собі почуття роздратування від надмірності, недостатності або просто несхожості інших культур, – шляхом розвитку міжкультурної комунікативної компетенції й готовності до діалогу культур. Кнарр-Potthof закликає розуміти під міжкультурною комунікативною компетенцією здатність досягати розуміння з членами чужих комунікативних спільностей так же успішно, як і з власними [2]. Розуміти означає не лише мати мову, на якій можна порозумітися, але також добиватися іншого способу бачення. Оскільки чужість і розуміння є дуальними категоріями, то готовність і здатність до діалогу, або культура діалогу, є вихідним і поворотним пунктом в процесі розуміння чужого.

Таким чином, міжкультурна комунікація потребує культури діалогу – відкритості, комунікативної готовності, критичної й конфліктної компетентності, толерантності й емпатії. Заняття з іноземної мови набуває особливої значимості для розвитку культури діалогу студента, оскільки в центрі уваги тут знаходиться інша культура, це перехрестя культур, місце систематичної зустрічі студента з чужою культурою. При цьому, ми повністю підтримуємо Л. К. Гейхман в тому, що комунікація навіть серед тих, хто поділяє базові культурні патерни, істотно окрашена особистісним сприйняттям. Тому, оскільки немає двох схожих людей на світі, всі акти людської комунікації є деякою мірою міжкультурними [4]. Таким чином, ми вважаємо, що процес оволодіння іноземною мовою є шляхом сходження до діалогічної культури особистості, оскільки за її допомогою ми вчимося мислити іншими понятійними категоріями і збагачуємо нашу внутрішню духовну структуру шляхом засвоєння інших зразків сприйняття світу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Baker C. Foundations of Bilingual Education and Bilingualism. Clevedon: Multilingual Matters (1996/2).
2. Roth E. Kommunikation im Internet: Kritische Betrachtung eines Schülerprojekts aus fremdsprachendidaktischer Sicht: Magisterarbeit im Fach Deutsch als Fremdsprache. – Greifswald, 2001. – <http://www.sprachen-interaktiv.de/magister/index.html>

3. Волкова В.В. Формування професійного спрямування студентів-менеджерів на початковому етапі навчання (на матеріалі англійської мови): Автореф. дис. канд. пед. наук: 13.00.01. – Луганськ, 2000. – 19 с.
4. Гейхман Л. К. Обучение общению на основе взаимодействия с другим // Вестник ОГУ. – 2002. – № 7. – С. 28-34.
5. Джоган В. М. Культура діалогу як основна характеристика якості професійного спілкування майбутніх психологів // <https://www.cuspu.edu.ua/ua/ntmd/konferentsiy/vseukrainska-naukovo-praktychna-internet-konferentsiia-psykholohichni-umovy-stanovlennia-osobystosti-u-suchasnomu-suspilstvi/prohrama/6222-kultura-dialohu-yak-osnovna-kharakterystyka-yakosti-profesiynoho-spilkuvannya-maybutnikh-psykholohiv>
6. Литвинова О. В. Аналіз поняття «культура діалогу» у культурологічному аспекті формування особистості // Innovative solutions in modern science. – 2017. – №4 (13).
7. Миролюбов А. А. Культуроведческая направленность в обучении иностранным языкам // Иностранные языки в школе. – М. – 2001. – №5. – С. 11-14.

ТІСНИЙ ЗВ'ЯЗОК ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ З МОВЛЕННЄВОЮ ПРАКТИКОЮ

Старцева Т. А., доцент кафедри іноземних мов, Київський державний університет телекомунікацій

Чим краще відбувається початок вивчення іноземної мови, тим важче досягти процесу її удосконалення в світі, де стрімко відчувається зростання технологій, що впливає на сучасний процес навчання та відбувається тісний зв'язок іноземної мови з професійною діяльністю студентів в їх майбутньому житті. Поряд зі стрімким ростом технологій, бурхливою діяльністю людини, впливу зовнішнього середовища постає питання як поліпшити сучасний процес навчання та удосконалити його.

Сьогодні навчальний процес має за мету використовувати системний підхід до цієї проблеми за допомогою підручників, оздоблених засобами до аудіювання та системою вправ професійної направленості в умовах дефіциту навчального часу.

Різноманітність вправ має вміщати комунікативну направленість, що дає змогу підготувати студентів до вміння вести

діалог, висловлювати свою думку та поглиблювати знання в сфері вибраної професії.

На даному етапі в вищих учбових закладах освіти надається перевага активним інноваційним методам навчання, які спрямовані на формування у студентів вміння самостійної роботи, критичності мислення, пізнавальної діяльності, розвитку творчих здібностей, варіативності.

Важливу частину навчання в цьому інноваційному процесі займає використання інформаційних ресурсів мережі Інтернет. Це дає можливість інтегрувати їх у навчальний процес за умови дидактичної інтерпретації та вирішувати цілий ряд дидактичних задач на занятті з англійської мови професійної спрямованості:

- формувати навички читання та письма, використовуючи матеріали мережі рівного ступеню складності;
- удосконалювати уміння аудіювання на основі автентичних звукових діалогів, текстів мережі Інтернет та сприймання інформації професійного напрямку на слух;
- удосконалювати письмові уміння індивідуально або в маленьких групах з метою складання відповідей партнерам та розширювати здібності спільної діяльності;
- поповнювати свій словниковий запас, як активний, так і пасивний в галузевій підготовці;
- ознайомлюватись з галузевою термінологією, розуміти її визначення та застосування на практиці;
- формувати стійку мотивацію іншомовної діяльності студентів на занятті на основі використання «живих» матеріалів, не тільки матеріалів підручника, але і додаткових галузевих тем для поширення їх знань і тих питань, які їх цікавлять.

Особливо цікавим є дослідження якогось питання в мережі Інтернет, його обговорювання, проведення дискусій та обмін думками, створення плану розгляду інформації та відповіді на питання по тій та іншій проблемі в парах та маленьких групах, що дає змогу навчити студентів самостійно творчо працювати, висловлювати індивідуально думки та творити в команді однодумців.

Методом занурення в іншомовну атмосферу та вільне спілкування з партнерами, відображення ситуативно-комунікативних дій професійної направленості мають ролеві ігри. Крім того, ролева гра має спонукально-емоційний характер, що дозволяє студенту відчувати себе в центрі соціальних відносин, а саме:

- знайомство в мережі Інтернет;

- листування між веб розробником та представником компанії з метою визначення обов'язків;
- листування в електронній пошті адміністратора мережі та службовця компанії;
- надання рекомендації для удосконалення роботи торгової компанії;
- презентація компанії та презентація веб сайтів різних типів;
- написання резюме для вступу на посаду та співбесіда у відділі кадрів.

Зацікавленість студентів яскраво виражена в ігрових темах. Вони жваво обговорюють ці ігрові теми, розкривають обов'язки робітників мережі, пишуть повідомлення, складають плани процесу розвитку веб сайтів, порівнюють різні веб сайти та надають їм характеристику, визначають шляхи їх просування в мережі. Ці ігрові завдання роблять заняття більш яскравими та надають комунікативний напрямок, що впливає на розвиток мовленнєвої діяльності в галузі, що була обрана ними для подальшої праці.

Підводячи підсумок, можливо стверджувати, що такий процес навчання готує студентів не тільки до вільного володіння англійською мовою, надає знання в сфері граматичного матеріалу та його застосування в мовленнєвій практиці, розвиває здібності спілкування та праці в колективі, готує до змоги написання доповідей, виступів на семінарах, підготовки плану роботи до наукової діяльності, здачі кандидатських іспитів, але й допомагає зрозуміти зміст своєї майбутньої професії, поняття галузі, в якій студенти мають працювати, ознайомитись с термінологією та її значенням в галузевій сфері, визначитися з правильністю свого вибору, бути готовими до труднощів, які можуть виникнути в роботі та зрозуміти методи їх подолання. Застосування підручників Оксфордського та Кембриджського університетів, ресурсів в мережі Інтернет, майстерність та обізнаність викладачів в процесі навчання іноземної мови та використання інноваційних технологій вміщують в собі складний системний процес вдосконалення вивчення іноземної мови в конкретній галузі, в детальній добірці матеріалів, використанні технічних засобів та поширенні інформаційного поля роботи та шляхів його втілення.

Все це відбувається в тісному зв'язку процесу викладання англійської мови з використанням новітніх інформаційних технологій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. ENGLISH for Information Technology¹, Maja Olejniczak, Pearson 2011
2. ENGLISH for Information Technology², David Hill, Pearson 2011
3. ENGLISH for TELECOMS and Information Technology, Tom Ricca-McCarthy, Michael Duckworth, Oxford Press 2018

HUMAN RESOURCES MANAGEMENT

Svitlana V. Tsymbal, PhD (Psychology), Associate Professor of the Department of English for Technical and Agrobiological Specialities, National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine

Before going any further in debating the importance of soft skills we have to clarify the question “What exactly are soft skills?” This basic question is not easy to answer, because the perception of what is a soft skill differs from context to context. A subject may be considered a soft skill in one particular area, and may be considered a hard skill in another. On top of it the understanding of what should be recognized as a soft skill varies widely. Knowledge in project management for instance is “nice to have” for an electrical engineer, but it is a “must to have” for a civil engineer. Training in cultural awareness might be useful for a chemist, but it is an absolute necessity for public or human resources management in societies of diverse cultures [1].

The education scenario in the recent times is changing very fast. No matter how well versed an individual think he is with respect to the technical skills he will not get success in the corporate world, if you cannot communicate well with your colleagues or clients". Communication skill is an important soft skills element and plays an important task in the business world. Soft skills have become a crucial an increasingly sort after quality for careers in corporate world, irrespective of the sector. According to Serby Richard (2003) [2] modern corporate requirements are such that they look specifically for those candidates who can add value to their organization with their soft skills and the ability to develop and use soft skills which can make the difference between a job offer and enjoyment of new employment. This requirement of soft skills in a job has made the competition for job acquisition and job sustainability tougher. All those candidates who wish to get an edge over their competitor are expected to refine their soft skills so that they will be able to emerge as a winner irrespective of the hurdles that they face in the recruitment process or during the tenure of employment.

Those students who are regularly exposed to soft skills sessions will have an edge over other students not only with respect to employability but

also with respect to overall personality development. This is predicted to be reflected whenever they will be facing interviews for their placements and in their overall performance throughout their life. Though technical skills are needed at the entry level for any manager it is his soft skills and conceptual skills that is going to help him/ her in scaling the heights in career [3].

Soft skills are those skills which are used when one human interacts with another human. The concept of soft skills was fronted by Dale Carnegie who presented its critical significance in his 1936 book titled as “How to win friends and influence people” this publication of Dale developed the wave for soft skill training and development. The study of soft skills progressed from works by theoreticians such as Gardner in 1985, and Williams and Sternburg in 1998, which used the constructs of Gardner’s intrapersonal and interpersonal components in their work.

Interpersonal skills are repeatedly stated as a much needed soft skill, which overlaps with the expiration of the control and demand manager. Contrasting the workstation of the past, managers can no longer depend on authority and power, expanded through the position they grip in the organization as all employees must now be competent enough to get along with each other. Each person will be expected to be part of the team (Lyons, 1985).

Despite the fact of being able to interact well with others has delivered individuals with the talent to obtain and be prosperous in a position, soft skills had not fundamentally been singled out as a recruitment goal. Buhler (2001) enlightens; for years the stress of management stood on the so-called ‘hard’ skills. That is, the importance focused on the technical skills essential to efficiently perform in the interior of the organization. These skills tending to be more job-specific or more devotedly related to the genuine task being performed (Buhler, 2001). As soft skills can have such a deep impact on the bottom line, it makes sense that companies would be keen to help employees cultivate the competencies that donate to the development of soft skills. A central theme to what is contained within or under the soft skills umbrella is as follows:

Personal Competencies: The elements of personal competence includes skills like Self-awareness, emotional awareness, accurate self-assessment self-confidence, self-regulation, self-control, trustworthiness conscientiousness, adaptability (Carmeli, 2003).

Social Competencies: Social competencies are gauged through Relationship management skills, people development skills, leveraging diversity skills (Carmeli, 2003).

Social Skills: Individuals social skills comprise of influencing, Communication, Leadership, Change catalyst, Conflict resolution, negotiating, Building bonds, Collaboration and cooperation, Team capabilities (Carmeli, 2003) [4].

LIST OF SOURCES USED

1. Bernd S. The Importance of Soft Skills: Education beyond academic knowledge / Schulz Bernd. // Journal of Language and Communication. – 2008. – С. 147.
2. Serby Richard (2003), “Importance of Soft Skills” retrieved August 2008, from http://.www.directionsmag.com/article.php?article_id=418 Thacker A Rebecca and Yost A
3. Dr. Jessy John. Study on the Nature of Impact of Soft Skills Training Programme on the Soft Skills Development of Management Students / Dr. Jessy John. // INC ASIM Jaipur. – С. 19–27.
4. Importance Of Soft Skills For Employers Management [Електронний ресурс] // Management. – 2003. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.ukessays.com/essays/management/importance-of-soft-skills-for-employers-management-essay>.

ЕФЕКТИВНЕ СПІЛКУВАННЯ ЯК ОДИН ІЗ НАЙГОЛОВНІШИХ ЧИННИКІВ РОЗВИТКУ УСПІШНОЇ ЛЮДИНИ

Цимбал С. В., доцент кафедри англійської мови для технічних та агробіологічних спеціальностей, Національний університет біоресурсів і природокористування України

М'які навички, іноді гнучкі навички (англ. *soft skills*) — комплекс неспеціалізованих, надпрофесійних навичок, які відповідають за успішну участь у робочому процесі, високу продуктивність і, на відміну від спеціалізованих навичок, не пов'язані з конкретною сферою [1].

М'які навички - це скупчення продуктивних рис особистості, які характеризують відносини в середовищі. Ці навички можуть включати в себе соціальну благодать, комунікативні здібності, мовні навички, особисті звички, когнітивну або емоційну співпереживання, управління часом, колективну роботу та риси лідерства. Визначення, засноване на оглядовій літературі, пояснює слабкі навички як парасольковий термін для навичок за трьома ключовими

функціональними елементами: навички людей, соціальні навички та особисті кар'єрні ознаки.

Отже, найближчі 5 років будуть шукати фахівців з такими особистісними рисами (soft skills, "м'які" навички):

1. Уміння вирішувати складні проблеми.
2. Контекстне мислення - уміння обробляти дані, виокремлювати з масиву даних інформацію.
3. Уміння налагоджувати міжособистісні контакти - навички ефективної комунікації, ефективного слухання, ведення переговорів, емоційний інтелект та ін.
4. Уміння прогнозувати, гнучкість, швидка адаптація до змін.

Варто звернути увагу на навички ефективної комунікації. Уміння ефективно спілкуватися – один із найголовніших чинників успіху в будь-якій сфері сучасного життя. Побудувати кар'єру, завести надійних друзів, влаштувати своє особисте життя, домогтися успіху і визнання неможливо без уміння ефективного спілкування. Комунікативна компетентність є надійним фундаментом здорових міжособистісних стосунків і професійного успіху. Вдосконалення навичок міжособистісного спілкування може відкрити перед людиною нові можливості. Міжособистісна комунікація – це багатоплановий складний процес встановлення контактів між людьми, в результаті якого здійснюється вплив однієї людини на іншу, обмін інформацією та вироблення загальної стратегії взаємодії, сприйняття, розуміння іншої людини. У спілкуванні реалізується потреба в іншій людині.

Спілкування у групах відіграє важливу роль у житті людини. Задоволення від нього позначається на психологічному комфорті учасників комунікативного процесу, а незадоволення міжособистісними стосунками породжує поганий настрій, депресії, утруднює досягнення поставлених цілей. Спілкування має велике значення в формуванні психіки людини, її розвитку та становлення розумної, культурної поведінки.

Коли ми правильно і точно висловлюємо свої думки, наша позиція стає зрозумілою іншим людям. Тому, ймовірніше, що нам вдасться досягти взаєморозуміння.

Взаєморозуміння в спілкуванні – явище складне й багатогранне, і тому процес досягнення взаєморозуміння вимагає від учасників комунікації значних зусиль, знань і вмінь.

Важливим аспектом успішності менеджменту, бізнесу є взаєморозуміння. Саме від взаєморозуміння між співробітниками організації залежить, яким буде морально-психологічний клімат в організації, а від взаєморозуміння між діловими партнерами – які

будуть між ними стосунки. Зупинимось на аналізі психологічних аспектів поняття та феномена взаєморозуміння.

Взаєморозуміння – це таке розшифрування партнерами повідомлень і дій один одного, яке відповідає їх значенню з погляду їхніх авторів.

Виділяють рівні взаєморозуміння: згода, осмислення, співпереживання.

Згода – достатньо взаємопогоджені ситуації та правила поведінки кожного учасника спілкування. Це зовнішній формальний рівень взаєморозуміння. Уміння зрозуміти ситуацію і підпорядкувати свої емоції та поведінку відповідно до ситуації та поведінки інших – необхідна умова спільної діяльності.

Розуміння як осмислення – це такий стан свідомості, коли у суб'єкта виникає впевненість в адекватності своїх уявлень і дібраних засобів впливу.

Взаєморозуміння як співпереживання передбачає здатність ураховувати стан співбесідника. К. Станіславський писав, що зрозуміти – означає відчувати.

Взаєморозуміння – це сфера людських взаємин, де тісно переплітаються пізнавальні процеси та емоції, соціально-психологічні правила та етичні норми. Це не тільки розуміння інформації, її передавання, приймання, а й розуміння іншого як особистості з її потребами, інтересами, установками, переживаннями, досягненнями і недоліками, з її бажанням виглядати гідно та привабливо в очах інших, бути значущою фігурою для них і т. ін. [2].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. М'які навички [Електронний ресурс] / W // Матеріал з Вікіпедії. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: https://uk.wikipedia.org/wiki/М%27які_навички.
2. Прищак М. Д. Психологія / М. Д. Прищак, М. А. Мацко. – Київ, 2011. – 150 с.

РОЗВИВАЮЧЕ НАВЧАННЯ ЯК ЗАГАЛЬНИЙ ПРИНЦИП ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Юрчук Л. В. старший викладач кафедри іноземних мов професійного спрямування, Національний університет харчових технологій

За останні роки маємо певні зміни у технологіях вивчення іноземних мов. На основі наукових результатів прагмалінгвістики та

беручи до уваги актуальність статусу іноземної мови, як засобу спілкування і розуміння у міжнародній спільноті, є необхідність посилення вивчення мов. Мовна підготовка майбутніх фахівців у ЗВО неможлива без їх всебічного розвитку. У цьому контексті справедливо говорити про розвиваюче навчання як засіб загального когнітивного збагачення та розвитку студента. Підготовка сучасного професіонала, який відповідає вимогам сьогодення і майбутнього, вимагає формування у студентів потреби не лише вивчення іноземної мови, але і розвитку ключових компетенцій, що дозволить поліпшити як свою мову так і професійний рівень.

У сучасних методиках розвиваюче навчання розглядається як загальний принцип вивчення іноземної мови. Розвиваюче навчання є процесом, у якому велика увага приділяється інтелектуальному розвитку, спрямованому на формування знань як організованої системи. В процесі розвиваючого навчання відбувається збагачення знань студента, розвиток усіх сторін його особистості. Ключовим моментом розвиваючого навчання є реалізація принципу саморозвитку та розкриття творчого потенціалу студентів. Тому система освіти повинна забезпечити здобувачів вищої освіти не тільки засвоєнням основ спілкування іноземною мовою, але і долучити їх до культурних цінностей народу, що є носієм цієї мови, наукових досягнень і основ міжкультурної комунікації.

Процес вивчення іноземної мови у ЗВО має надати студенту не тільки знання відповідної професійної термінології, а і основ духовних цінностей світової культури. Таким чином, розвиваюче навчання спрямоване на підвищення міжкультурної комунікації студента, розширення горизонту його знань, формування сучасного світогляду майбутнього фахівця.

Важливе значення у розвиваючому навчанні має організація і підбір навчального матеріалу. Кожна нова тема, нове завдання базується на основі вже пройденого матеріалу, забезпечуючи розширення лексико-граматичних знань і тим самим сприяючи вдосконаленню мовних навичок. Завдання з кожної теми повинні бути сформульовані так, щоб вони викликали активний розумовий процес, розвивали критичне мислення. На основі критичного мислення студент формує власне бачення проблеми.

Взагалі, якщо навчання призводить до розвитку пізнавальних, творчих можливостей людини, то його можна вважати розвиваючим, тобто навчанням, при якому спеціальними засобами проводиться цілеспрямована робота щодо розвитку когнітивних здібностей та пізнавальних потреб студентів у процесі навчання. Принцип

розвиваючого навчання став особливо актуальним останнім часом через зростання наукових знань. Тому дуже важливо навчити студентів працювати самостійно, швидко знаходити потрібні нові знання та здобувати навички.

Слід зазначити, що розвиваюче навчання стимулює психічну і мовленнєву діяльність, генерує механізми та навички мислення і сприяє досягненню цілей розвитку. Розвиваюче навчання повинне використовуватися із врахуванням освітнього рівня студентів та їх реальних знань.

Використання на заняттях з іноземної мови технології розвиваючого навчання покращує мовну діяльність студентів, розвиває здатність самостійно мислити, дає більше комунікативної свободи, активізує пізнавальну здатність студентів, розвиває у студентів самостійність у використанні іноземної мови, надає цьому творчу направленість.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бондарчук Ю. та ін. Удосконалення форми методів навчання відповідно до вимог Болонського процесу. – К.: Вища школа, 2005
2. Бурденюк Г. Роль мультилінгвальної мовної особистості в процесі вивчення другого іноземного мови – *Analele Stiintifice ale Institutului de Stat de Instruire Continua, Vol. 1-* Кишинев, 2006 - 4с.
3. Вієвська М., Красовська Л. Концептуальні аспекти формування сучасного спеціаліста. - К. : Вища школа, 2002
4. Яворська С. Методичні пошуки і знахідки на початку ХХ століття. - К. : Вища школа, 2004